

DENNE REDEGØRELSE ER EN ORIENTERING OM HVORDAN DANMARKS FISKERIUNDERSØGELSER, AFD. FOR FERSKVANDSFISKERI VED KRITISABEL ØKONOMISK STYRING, FORDREJET SANDHED, FORTIET VIDEN, IGNORERING AF TIDLIGERE DANSKE FISKERIUNDERSØGELSER OG UDEN ACCEPT FRA § 7 UDVALGET, HAR ØDELAGT ET ENESTÅENDE REKREATIVT FISKERI I ISEFJORDEN OG ANDRE STEDER -- ET FISKERI SOM BLEV SKABT AF LYSTFISKERNE PÅ OPFORDRING AF STATENS FISKERIBIOLOGER, SOM ET RESULTAT AF STATENS MANGE MÆRKNINGSFORSØG.

MED VENLIG HILSEN THOMAS SØRENSEN

Isefjordens Ørredsammenslutning
Thomas Sørensen
Færgeparken 3
3600 Frederikssund

Kommentar til den ændrede udsætningsstrategi af saltvandsudsætningerne og det berygtede brev af 21. december 2000. Brev nr. 459. J. nr. 1998 - 0003 / 3 til Udsætningsforeningerne fra Danmarks Fiskeriundersøgelser, Afd. for Ferskvandsfiskeri.

INTRODUKTION

RESUME

Punkt 1 : Økonomiske problemer . Usikkerhed om indtægter .

- 1.1 Fiskeridirektoratets advarsel
- 1.2 Danmarks Fiskeriundersøgelsers fordeling af fiskeplejemidlerne for år 2000
- 1.3 De økonomiske konsekvenser for fiskeplejen 2001
- 1.4 Ændringer i Danmarks Fiskeriundersøgelsers handlingsplaner

Punkt 2 : Utsigtet opgang i naturlige selvreproducerende vandløb .

- 2.1 Sjællandske vandsystemer omkring 1900 tallet.
- 2.2 Vandløb med naturlige selvreproducerende ørredbestande.
- 2.3 Utsigtet opgang (strejfnng) af kystudsatte ørred.

2.4 Mærkningsforsøg med bornholmske havørred.

2.5 Mærkningsforsøg med ørred udsat i Isefjorden.

2.6 Isefjordens mærkningsforsøg offentliggjort i DFU rapport nr. 13 - 96.

2.7 Svenske laks udsat ved Bornholm - genfanget i den svenske elv Ätran.

Punkt 3 : Krav om ændring af udsætningsstrategien (mundingsudsætninger) .

3.1 Brochuren "Fiskepleje" udgivet af Danmarks Fiskeriundersøgelser.

3.2 Biologernes godkendelse af vandløb til mundingsudsætning.

3.3 Beskrivelse af de tre vandløb, der blev anvendt til mundingsudsætninger i Isefjorden.

Punkt 4 : Prægning på vandløb ved mundingsudsætning :

4.1 Prægning ved mundingsudsætninger.

4.2 Betingelser for virksom prægning ved mundingsudsætninger.

Punkt 5 : Krav om fuldt smoltificering .

5.1 Betydningen af havvandets temperatur for havørred og ørredudsætninger.

5.2 DFU's manglende kvalitetskontrol ved krav om fuld smoltifikation.

5.3 Kontroltest af udviklingen i saltvandstolerancen hos ørred.

5.4 DFU's advarsel mod udsætning i lave vandtemperaturer.

Punkt 6 : Reduktion i størrelseskrav . smolt 14-17 cm. 37 gr. smoltificeret

---

6.1 Konsekvensen af at priserne på udsætningsmaterialet fastholdes .

6.2 Sjællandske lystfiskeres indbetalinger til fiskeplejen

6.3 Hvad med at afvente forskningsresultater?

Punkt 7 : Truende nedskæringer på 50 % til mundingsudsætninger

---

7.1 Sjællandske lystfiskeres reaktion på truslen om nedskæringer.

7.2 Hvad er fremtiden for det rekreative fiskeri på Isefjorden

Punkt 8 : Skærpede krav til udsætningsmaterialet (såkaldte vildfisk)

8.1 Hvilke værdier er dækkende for begrebet “hovedsagelig skal stamme fra vildfisk “

8.2 Vildørred fra Kolding Dambrug.

8.3 Pligtudsætninger i Kolding Å.

Punkt 9 : Udsætning i Lammefjordens afvandingskanaler .

9.1 Biologernes begrundelse for ørredudsætninger i Lammefjordskanalerne

9.2 Bestanden af rovfisk i Lammefjordskanalerne

9.3 Fiskenes reaktion på udsætning i næsten stillestående vand.

9.4 Biologernes forsøg på at forsvare smoltudsætningerne i Lammefjordskanalerne.

9.5 Faktuelle kendsgerninger på internettet.

9.6 Vestsjællands Amts undersøgelser i Lammefjordskanalerne i 1998 og 2002.

9.7 Fiskerikontrollens tilsyn med fiskeudsætninger.

Punkt 10 : Dambrugsdrift – Ørredudslip – Pligtudsætninger .

10.1 De økonomiske betingelser / forudsætninger for dambrugsdrift.

10.2 Fiskesygdomme og forurening af dambrug og vandløb

10.3 Udveksling af dambrugsfisk og pligtudsætninger.

Punkt 11 : Karup Å , ny kurs i fiskeplejen.

11.1 Karup Å som modelsystem.

11.2 Forurening af Karup Å og pligtudsætninger.

11.3 Udsætning af ørred fra Haarkjær dambrug.

11.4 Smoltificering – prægning og udvandring til Limfjorden.

11.5 Intet spor af udsatte dambrugsfisk i den ”oprindelige lokale stamme.

KONKLUSION

REFERENCER

ISEFJORDENS ØRREDSAMMENSLUTNING

1962 - 2001

INTRODUKTION

Isefjordens Ørredsammenslutning (IØ) blev stiftet og navngivet en sen vinteraften i januar 1962 af biologerne fra Danmarks Fiskeri – og Havundersøgelser.

IØ nedsatte sig med en selvbestaltet bestyrelse og økonomien var baseret på frivillige bidrag fra interesserede lystfiskere. I maj 1962 udsatte IØ de første 500 ørred i Ejby Havn – Isefjorden.

I 25 år – fra 1962 til 1987 - skaffede IØ de frivillige bidrag til ophjælpingen af fiskeriet ved foredrag / film i fiskeklubberne overalt på Sjælland.

I 1969 – 1970 anmeldte og ledede IØ demonstrationer mod forureningen af vore fiskevande fra Gladsaxe kommune, Københavns Kommune og Frederikssund Kommune.

I 1970 / 71 fik IØ, gennem Husum og Guthenberghus lystfiskerforeninger, udsætningsplaner på 21 sjællandske vandløb, primært for at stoppe forureningen af vore vandløb og kystnære områder. Erstatningen for de ørred, som blev slået ihjel ved en forurening, var mange gange højere end de 400.-kr. i bøde, som dengang var standardprisen for at forurene et vandløb og slå fiskene ihjel.

Fra 1971 til 1976 tjente IØ årligt 15.000,-kr, ved oprensning af en længere strækning af Store Havelse Å. En forstående og hjælpsom amtsvandinspektør gjorde denne indtjening mulig, så der var midler til indkøb af yngel og sættefisk efter udsætningsplanernes anvisninger.

På IØ's foranledning stiftedes US 76 med det formål at aflaste IØ, at overtage det økonomiske ansvar og forestå det praktiske arbejde med udsætninger af yngel og sættefisk i vandløbene, samt at føre tilsyn med vandløbenes tilstand og at gribe ind med anmeldelser om nødvendigt.

IØ havde et forbilledligt samarbejde med biologerne ved Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser og har ved flere lejligheder stillet ørred til disposition for mærkningsforsøg.

IØ har flere gange haft foretræde for Folketingets Udvalg for Landbrug og Fiskeri for at anmode om indgriben mod den tiltagende forurening og har søgt om offentlige bidrag til ophjælping af det rekreative fiskeri. IØ mente ikke, det var rigtigt, at fiskeplejen bl.a. på Sjælland alene skulle være overladt til en sammenslutning (IØ) med en selvbestaltet bestyrelse selv om den havde målsætningen: " at pengene skulle gå i fisk ".

Først i 1987 – efter 25 år – erkendte staten sit ansvar og afsatte 10 mill. kr. på finansloven til fiskeplejen, som i 1994 blev afløst af fisketegn og fritidsfiskerlicens.

I 2001 blev IØ tvunget til udsætning af 58.000 smolt i tre vandfattige vandløb til Isefjorden, men nægtede konsekvent at udsætte 21.000 smolt som levende foder til Lammefjordskanalernes mange gedder.

Efter 40 års erfaring med ørredudsætninger i Isefjorden, fandt IØ det uacceptabelt og unødvendigt at ændre udsætningsstrategi. At gribe til den slags indgreb, uden forudgående drøftelser, må betegnes som udtryk for åndshovmod og magtmisbrug. Derfor afbrød IØ samarbejdet med DFU i 2001.

Punkt 1: Økonomiske problemer. Usikkerhed om indtægterne.

Citat fra DFU's brev af 21. dec. 2000 til udsætningsforeningerne. (Det berygtede brev)
"Handlingsplanen for Fiskeplejen i år 2001 er endnu ikke godkendt af Fødevarerministeren. Det skyldes bl.a., at planen opererer med en snæver økonomisk margen, at man vil være sikker på såvel indtægter som udgifter for år 2000, inden planen kan godkendes endeligt. Ifølge det foreliggende udkast til handlingsplan for fiskeplejen i år 2001 skulle udsætningerne af ørred og laks imidlertid kunne forsætte nogenlunde uforandret i forhold til i år."

Punkt 1. 1: Fiskeridirektoratets advarsel.

På et fiskeplejeseminar den 30. oktober 1999 meddelte vicedirektør Birgit Bolgann, at vi var tæt på bunden af de opsparede fiskeplejemidler, samt at vi i meget nær fremtid skulle leve af indtægterne ved salg af fisketegn og fiskelicenser. Birgit Bolgann gjorde det klart, at Fiskeridirektoratet og Danmarks Fiskeriundersøgelser (DFU) for fremtiden skulle være utrolig realistiske og aktivitetsniveauet måtte nødvendigvis blive lavere. Vicedirektøren søgte helt bevidst at skærpe agtpågivenheden til den fremtidige fiskepleje, idet der for år 2000 - meget optimistisk - var budgetteret med 30,5 millioner kr. i indtægter, det højeste nogensinde. Der manglede dog den oplysning, at der stadig var opsparede fiskeplejemidler så der kunne overføres 6,375,242 millioner kr. d.v.s. at der på finansloven var afsat 36, 875, 242 millioner kr. til fiskeplejen i år 2000.

Punkt 1. 2: Danmarks Fiskeriundersøgelsers fordeling af fiskeplejemidlerne for år 2000.

I tidsskriftet FISK & HAV nr. 51 oplyser forskningschef Gorm Rasmussen, at for år 2000 var de samlede indtægter til fiskeplejen 36, 3 millioner kr. hvilket var i rimelig overensstemmelse med finanslovens tal. Gorm Rasmussen fordeler disse mange millioner kroner på en række konti, hvoraf følgende kan udledes: Fordelingstal efter 36, 9 mill. kr.

Administration af fisketegn og fritidsfiskerlicens	2, 950 mill. kr
---	------------------------

Administration af Danmarks Fiskeriundersøgelser	1,106 mill. kr
--	-----------------------

Samlede omkostninger til administration betalt af fiskeplejemidlerne 4, 056 mill. kr.

Omkostninger ved forskning (saltvandål, -søer, -laksefisk)	14, 382 mill. kr.
---	--------------------------

De samlede omkostninger til administration og forskning	18, 438 mill. kr.
--	--------------------------

Halvdelen af de 36, 9 mill. kr. gik til administration og forskning. Til selve fiskeplejen gik i år 2000 16,225 mill. kr, samt 2,212 mill. kr. til vandløbsrestaurering. I alt 18,437 mill. kr.

Punkt 1. 3: De økonomiske konsekvenser for fiskeplejen 2001.

For år 2001 blev der ligeledes budgetteret med optimistiske 30,5 millioner kr. plus den sidste rest af de opsparede midler 1,908 mill. kr. I alt 32,408 mill. kr.. I forhold til år 2000 giver det mindre beløb til fiskeplejen på 4,866 mill. kr. inkl. 0,400 mill. kr. i mistet medfinansiering. For år 2000 var der afsat 16,225 mill. kr. til fiskeplejen. For 2001 skal dette tal nu reduceres med 4,866 mill. kr.

til 11,359 mill. kr. Dette medførte det berygtede brev af 21. december 2000 og diverse panikreaktioner fra ledelsen i Afdelingen for Ferskvandsfiskeri. Husk Birgit Bolgann opfordrede den 30. oktober 1999 til realistisk budgettering, da fiskeplejen ville fattes penge. Tilsyneladende uden reaktion.

Punkt 1. 4 Ændringer i Danmarks Fiskeriundersøgelsers handlingsplaner.

Mange lystfiskere på Sjælland, kunne godt forudse konsekvensen af biologernes manglende respekt for økonomi og realistiske budgetter. Det var klart for disse lystfiskere, at økonomien ikke ville blive bragt i balance ved personalemæssige tilpasninger, men at aktivitetsniveauet ville blive sænket ganske alvorligt til skade for det rekreative fiskeri. Problemerne blev yderligere forstærket af, at indbetalingen fra fritidsfiskerne fra 1999 til 2000 faldt med ca. 920.000 kr. .

Forskningschef Gorm Rasmussen forsøgte at redde situationen ved at ændre på handlingsplanerne, og overførte ekstraordinært ca. 1 mill. kr. fra åleudsætningerne ca. 3 mill. kr. til ørredudsætningerne. Det med det "ekstraordinære" viste sig at være en skrøne. Handlingsplan nr. 11 af 31 - 10 - 02 viser for årene 2002 - 2003 - 2004 at der fremover kun budgetteres med ca. 2 mill. kr. til bestands- ophjælpning af ål, hvor tidligere handlingsplaner budgetterede med mere end 3 mill. kr.

Men det var næsten 5 mill. kr. der manglede til fiskeplejen, så 1 mill. kr. rakte ikke langt. Betalerne til fiskeplejen var holdt i uvidenhed om den økonomiske situation. Gorm Rasmussen kunne måske have løst nogle af problemerne i samarbejde med de involverede parter øst for Lille Bælt. Det gjorde han ikke, og han har heller ikke senere ønsket at besvare ubehagelige spørgsmål vedrørende biologernes panikagtige indgreb, som ramte det rekreative fiskeri på Sjælland unødvendigt hårdt.

Punkt 2: Utsigtet opgang i naturligt selvreproducerende vandløb.

Citat DFU's brev af 21.dec. 2000: " For at undgå utilsigtet fejlfgang af damørred i vandløb med naturlig selvreproducerende bestande skal udsætning af ørred direkte på kysten ophøre , idet denne udsætningsform giver anledning til uforholdsmæssigt mange strejfer. "

Punkt 2.1: Sjællandske vandsystemer omkring 1900 – tallet.

Ingen " naturlig selvreproducerende ørredstamme " uden permanent rene vandløb.

Omkring 1900 eksisterede der 35 sjællandske vandsystemer med ørredopgang. I 1960 var antallet af vandsystemer med ørredopgang reduceret til 17, og ved undersøgelserne i 1969/70 af 21 sjællandske vandløb blev der kun i Krobækken ved Præstø fjord konstateret en tilfredsstillende ørredbestand. Fire af de undersøgte vandløb var absolut uegnede til ørredopvækst. I enkelte vandløb blev der opstrøms i vandsystemet fundet enkelte ørred, som muligvis var rudimenter fra en oprindelig ørredbestand, som det var lykkedes at undgå en dødelig kontakt med ajle, ensilagesaft, pesticider eller spildevand.

Vandløbene var generelt i en temmelig bedrøvelig forfatning ved undersøgelsen i 1969 / 70.

Punkt 2. 2: Vandløb med naturlige selvreproducerende ørredbestande.

Igennem Husum Lystfiskerforening søgte IØ i 1970 om moderne udsætningsplaner for egnede sjællandske vandløb. Disse udsætningsplaner er siden 1971 blevet opfyldt ved årlig udsætning af 112.500 stk. yngel og 31.000 1-års sættefisk. Reviderede udsætningsplaner har ændret i antallet af yngel og sættefisk, men alle udsatte ørred er fra Spjarup dambrug. Oprindelsen til disse fisk er havørred fra Vejle Å, krydset ind med svejtsiske bækkørred. De sjællandske ørredbestande er således alle af dambrugsoprindelse og de ansvarlige i Danmarks Fiskeri - og Havundersøgelser fandt det ikke arvemæssig risikabelt, at dambrugsopdrættede, vandløbsudsatte ørred eventuelt kunne blive indkrydset med dambrugsopdrættede kystudsatte ørred. I øvrigt har undersøgelser vist, at arvemassen hos de ørred, der blev benyttet til udsætningerne i Isefjorden og i de sjællandske vandløb, har gode vækstegenskaber og stor tilpasningsevne. For øvrigt var disse ørred fra Spjarup godkendt af Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser.

Hvad forstår man ved en naturlig selvreproducerende ørredbestand? Hvis udsatte dambrugsørredformerer sig i vandløbet, er det så en naturlig selvreproducerende ørredbestand, selv om de er efterkommere af genetisk invaliderede og indavlede ørred af ubestemmelig herkomst? Hvorfor er såkaldte naturlige selvreproducerende ørredbestande på Sjælland nu lige pludselig acceptable for Silkeborgs biologer? Det virker noget hyklerisk. Hvad er biologernes kvalitetskrav?

Hvor mange år skal de udsatte ørred "føre slægten videre" før biologerne accepterer disse fisk som en "naturlig selvreproducerende ørredbestand"? I Elverdamsåen blev de første dambrugsørred udsat i 1970. Cirka hvert tredje år er åen blevet ramt af gylle- eller andre forureninger, som ryddede gevaldigt ud i ørredbestanden, men fortsat blev der udsat dambrugsørred i overensstemmelse med udsætningsplanen. Hvor længe skal disse ørred være etableret i Elverdamsåen før de, efter DFU's mening, kan bære betegnelsen "naturlig selvreproducerende ørredbestand"?

Punkt 2. 3: Utilsigtet opgang (strejning) af kystudsatte ørred.

Hvad forstår de forskende biologer i Danmarks Fiskeriundersøgelser, ved begrebet "utilsigtet opgang". Danske vandløb er fra tidernes morgen blevet "levende vandløb" ved invasion af strejfende ørred. Det er naturens måde at udvikle og sikre at intet vandløb ligger uproduktivt hen, men bliver et opholdssted for bl.a. vandrende fisk. Naturen er endvidere så viseligt indrettet, at den, ud over at skabe produktion, også søger at imødegå degeneration og indavl ved tilfældig opgang, en opgang som også kan få et katastroferamt vandløb tilbage i produktiv naturlig balance.

Punkt 2. 4: Mærkningsforsøg med bornholmske havørred.

Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser udførte i perioden 1959 - 1969 en række mærkningsforsøg på havørred fanget, mærket og genudsat i de bornholmske vandløb.

I skrifter fra Danmarks Fiskeri - og Havundersøgelser Nr. 31 er resultatet af disse undersøgelser rapporteret. Af Tabel 2 i rapporten fremgår, at af de genfangne havørred, blev 14 % genfanget i deres "eget vandløb", medens 0,6 % af de genfangne havørred blev fanget på amourøs visit i andre bornholmske vandløb. En bekræftelse på, at "strejning" er et naturligt fænomen, og aldeles ikke ukendt - selv blandt såkaldte "vilde ørred".

Punkt 2. 5: Mærkningsforsøg med ørred udsat i Isefjorden.

Som en konklusion på Statens ørredforsøg i tresserne, udgav Danmarks Fiskeri- & Havundersøgelser ved biolog Ole Christensen den 5. februar 1991 en rapport, hvori ørredudsætningerne i Isefjorden blev sat i relation til eventuelle følger for den øvrige fiskefauna.

Der citeres fra afsnittet Udsætningsørredernes konkurrence og krydsning med lokale ørredstammer: "Medens vildørred overvejende vender tilbage som gydefisk til det vandløb, hvor de er klækket og opvokset som ungfisk, mangler kystudsatte ørred selvsagt en sådan prægning af et hjemvandløb. De vil derfor, når de bliver kønsmodne, søge op i tilfældige vandløb, hvis de da ikke kaster rognen i saltvand, hvilket adskillige maveprøver fra ørred indeholdende ørredæg også tyder på.

I hvilket omfang udsatte ørred, der vandrer op i vandløb for at gyde, indgår i legen med de hjemmehørende ørred, vides ikke. Ved elektrobefiskning af Isefjordsvandløbet Ejby Å i gydesæsonen 1961 / 62 kunne det imidlertid påvises, at medens vildørredernes opgang og gydning kulminerede i midten af december, begyndte oprækket af kystudsatte ørred i december-januar og toppede først i februar-marts. Der synes således ikke umiddelbart at være konkurrence om gydepladserne mellem de to bestande. Hvorvidt de senere indvandrede udsætningsørred har forstyrret de gydepladser, som de lokale ørred havde lagt deres æg i, er dog ikke undersøgt ".

"En krydsning af de to bestande har som følge af de forskudte gydetider næppe kunnet finde sted i større opfang. Om en eventuel indkrydsning af opdrættede ørred i den vilde bestand kan resultere i uheldige ændringer i arvemassen af sidstnævnte, er der meget ringe erfaring for i praksis, og i hvert fald ikke i Isefjorden -".

Fra 1962 til 1970 udsatte IØ 122.000 ørred i Isefjorden. Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser elektrobefiskede i 1969/70 - 21 sjællandske vandløb for udarbejdelse af udsætningsplaner. I ingen af disse mange vandløb fangede man ørred, selv om der var saltvandsudsat 122.000 ørred indenfor de seneste 8 år. Så strejfning og gydevandring kan ikke være så udpræget som DFU påstår.

Punkt 2. 6: Isefjorden: Mærkningsforsøg offentliggjort i DFU – rapport nr. 13 – 96.

I et § 7 udvalgmøde den 15. maj 2002 påstod en biolog fra Danmarks Fiskeriundersøgelser overfor udvalgets medlemmer, at nyere danske undersøgelser bekræfter, at kystudsatte ørred strejfer. Enhver undersøgelse skal dokumenteres med en rapport. I modsat fald kan biologerne pådrage sig et troværdighedsproblem. IØ har gentagne gange opfordret biologerne til at dokumentere deres påstande om kystudsatte ørreds strejfning. Hidtil uden resultat, men IØ er interesseret i oplysninger om der er andre mærkningsforsøg af saltvandsudsatte ørred på Isefjorden, end de forsøg som IØ var delagtig i, og som sluttede med udsætningerne i 1988, og hvor resultaterne blev offentliggjort i DFU - rapport nr. 13 - 96.

Denne rapport oplyser at for årene 1982 -83 -84 -85 og 88 var det samlede antal udsatte mærkede ørred 5.976 stk., hvor genfangsten efter Tabel 4.10 var 7,8 % for 1-års ørred og 7,4 % for 2-års ørred. Tabel 5,2 er en oversigt over antal genfangster i ferskvand. Danmarks Fiskeriundersøgelser oplyste ikke § 7 udvalgets medlemmer, at det af samme tabel fremgår, at af de 5.976 udsatte ørred, blev kun to havørred genfanget i et vandløb. En ørred blev fanget i Ejby Å, en anden i et vestsvensk vandløb. Disse tal svarer til en genfangstprocent på 0,03. DFU's biolog oplyste godt nok §7 udvalgets medlemmer, at der kun var få genfangster i ferskvand af kystudsatte fisk, men

sluttede med den dumsmarte bemærkning : “men hvor stort fiskeri foregår der i de lokale vandløb”?

Punkt 2. 7: Svenske laks udsat ved Bornholm – genfanget i den svenske elv Ätran.

Som en forklaring på den ændrede udsætningsstrategi fremførte DFU ihærdigt, at svenskerne var særdeles irriterede over, at 2 Mørumslaks, udsat ved Bornholm, var genfanget i Ätran. Der er på intet tidspunkt fremlagt dokumentation på DFU's påstand om svensk vrede over denne indtrængning på svensk territorium af svenske laks med hjemve.

Biologerne overreagerede ved at stoppe lakseudsætninger ved Bornholm, og da svenskerne engang i firserne havde fanget en enkelt mærket havørred udsat i Isefjorden, blev saltvandsudsætningerne i populationsgenetikens hellige navn lagt for had. Da DFU ikke kunne dokumentere påstanden om uforholdsmæssige mange strejfer indførte de et såkaldt “forsigtighedsprincip”, der efterfølgende blev flittigt brugt til at tryne modstanderne, når DFU's argumenter ikke rakte længere.

Men er DFU nu sikker på at de havørreder, som måtte være fanget i et svensk vandløb, har deres oprindelse i saltvandsudsatte dambrugsørred? Vi har to mærkningsforsøg med registreringer af utilsigtet strejning. Bornholmske vandløb (Punkt 2.4) hvor 0,6 % af alle mærkede vildfisk blev genfanget i et fremmed vandløb, og mærkningsforsøgene af saltvandsudsatte “dambrugsfisk “ i Isefjorden, hvor 0,03 % blev fanget i vandløb (Punkt 2.5). Procentfordelingen mellem vildfisk og “dambrugsfisk “ viser, at vildfisk - præget på et vandløb - har 20 gange højere trang til strejning end dambrugsfisk. Når DFU oplyser, at de er blevet advaret om, at dambrugsørred kan gå op i vandløb og blande sig med vilde ørredbestande, så reagerer man ved at tage forsigtighedsprincippet i anvendelse. Antallet af strejfer indikerer jo tydeligt, at de fleste tilfælde af utilsigtet opgang må tilskrives de såkaldte vilde havørreds trang til seksuelle udskejelser. Det ville være en velgerning, om DFU's biologer ville tage hensyn til det eksisterende rapportmateriale, også selv om rapporterne ikke kan bekræfte de populationsgenetiske teoriers velsignelser.

Punkt 3: Krav om ændring af udsætningsstrategien (mundingsudsætninger).

Citat DFU's brev af 21. dec. 2000: “ Udsætning af ørred direkte fra kysten skal ophøre, idet denne udsætningsform giver anledning til uforholdsmæssig mange strejfer. Disse udsætninger skal i stedet trækkes ind i regulerede vandløb med en meget lille eller ingen naturlig reproduktion.”

Punkt 3. 1: Brochuren ”Fiskepleje” udgivet af Danmarks Fiskeriundersøgelser i 1993.

I denne brochure skriver forskningschef Gorm Rasmussen. Citat: “Saltvandsudsætninger af ørred foretages især i områder med et stort behov for rekreative fiskemuligheder og få ørredvandløb, f.eks. i Århus-bugten, omkring Sjælland og Fyn. Specielt i de sjællandske fjordområder har udsætningerne været succesfulde og har resulteret i et betydeligt rekreativt fiskeri. Fiskene udsættes alene for at forøge fangsterne og der er ikke ønsket om at fiskene skal vende tilbage til et specifikt vandløb for at gyde. Kystudsatte ørreders omstrejfen kan betyde uønsket spredning af genetisk materiale til andre vandsystemer. Kystudsætninger er derfor kun velegnede i saltvandsområder uden nærtliggende vandløb med bevaringsværdige naturbestande.”Det er i

redegørelsen Punkt 2.4 og 2.6 klart dokumenteret at kystudsatte ørred ikke giver anledning til "uforholdsmæssig" mange strejfer. Biologernes påstand om strejfning er udokumenteret og usandfærdig. I Punkt 2. 1 og 2.2 er tillige påvist, at ørrederne i Isefjorden og i samtlige Sjællands vandløb ikke er beslægtede med såkaldte "bevaringsværdige naturbestande".

Punkt 3. 2: Biologernes godkendelse af vandløb til mundingsudsætning.

Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser udgav i 1991 en rapport vedrørende "Udsætningsplan for vandløb til Isefjorden". I denne udsætningsplan står at læse, at kun Elverdamsåen og Tuse å er anvendelige til mundingsudsætninger. Men hvad der var biologisk korrekt i 1991, holder ikke 10 år senere. Nu mener DFU at de to vandløb har naturlige selvreproducerende ørredstammer, selv efter 30 års udsætning af ørred fra Spjarup dambrug. Hvad er det for en arvmasse som kan skades?

Biologernes krav om en ændret udsætningsstrategi kom meget overraskende for Isefjordens Ørredsammenslutning. Nok havde vi hørt om biologernes fikse ideer om gener og godt nok havde IØ og saltvandsudsætningerne været udsat for angreb fra "lægbrødrene" omkring hobbyklækkeriet ved Tuse å, men at stille krav om mundingsudsætninger, uden forudgående dokumenterbare undersøgelser, uden forhandling eller forklaring, det var en uanstændig tilsidesættelse og behandling af den sammenslutning, der havde skabt et unikt rekreativt fiskeri i Isefjorden.

Skabt på opfordring og efter anvisning af Danmarks Fiskeri – og Havundersøgelser.

IØ gav klart udtryk overfor DFU, at vi ikke havde erfaring med mundingsudsætninger, Når vi ikke måtte udsætte ørred i Elverdamsåen og Tuse å, så skulle 58.450 smolt, (gennemsnitlig 20 cm. og 80 gr.). I alt 4,7 tons ørredsmolt udsættes i tre vandløb – næsten uden vand. . For at sikre at biologerne vidste, hvad de gjorde, sendte IØ den 26. januar 2001 en beskrivelse af de tre vandløb til DFU. Vi beskrev vandløbenes tilstand, udløbene i fjorden, samt de problemer der kunne opstå i forbindelse med mundingsudsætning af ørred. IØ kunne forudse alvorlige problemer. Vi bad indtrængende om instruktion. Vi fik den aldrig. Biologerne ville ikke i dialog.

Punkt 3. 3: Beskrivelse af de tre vandløb, der blev anvendt til mundingsudsætning i 2001.

Først fik IØ bevilget 63.000 smolt til udsætning i 2001, men en afmelding af ca. 16.000 smolt gjorde, at Haarkjær Dambrug gav disse fisk til IØ, med DFU's viden og godkendelse. Først skulle der udsættes 45.500 smolt i de tre vandfattede vandløb, nu blev det til 58.500. Alene udsætningen af 45.500 virkede urealistisk, hvordan kunne DFU derefter - uden forbehold - acceptere 58.500 smolt . Ingen undersøgelser dokumenterer det rigtige i den slags udsætninger. IØ bad om instruktion. Vi fik den aldrig. Biologerne ville ikke i dialog. Hvem er ansvarlig for dette misbrug af fiskeplejemidlerne? DFU generelt eller forskningschef Gorm Rasmussen?

Vejlemølle Å udmunder i Vellerup Vig i et meget lavvandet fjordområde.

Åen er en afvandingskanal for oppumpet drænvand, og er mishandlet af maskinel oprensning, hvor der både er gravet for bredt og for dybt, derfor er åbunden mudret og uden vegetation. Vandføringen er på denne årstid 20-25 liter pr. sek. og vandet brunfarvet og grumset. Udsætning ved stemme- værket ved landevejen, ca. 450 meter fra selve udløbet i Vellerup Vig. Faldhøjde fra tankvognen til vandløbet er ca.5 meter.

Ved forårets østlige vinde, bliver Vellerup Vig meget ofte ekstremt lavvandet, hvilket betyder, at der skal graves en mere end 100 meter lang rende i fjordbunden for at muliggøre smoltens udvandring. Biologerne foreslog en udsætning på $2 \times 10.000 = 20.000$ smolt. Der blev udsat 25.050 med fiskerikontrollens godkendelse.

Ejby Å udmunder 650 meter nord for Ejby Havn.

Ved udsætningsstedet ca. 900 meter fra fjorden er åen ca. 1 meter bred med en vandføring på 70-75 liter pr. sek. Vandet klart og rent. Faldhøjde fra tankvogn til vandløbet er ca. 4 meter.

De første 100-150 meter fra udsætningsstedet er bunden dækket af vandpeberrod og udhængende græskanter. Ved udløbet i Isefjorden er åens delta bredt og lavvandet (2-3 cm.). Der skal graves en ca. 10-15 meter lang rende i strandbredden, for at sikre smoltens frie adgang til fjorden.

Biologerne foreslog udsætning af $2 \times 10.000 = 20.000$ smolt. Der blev udsat 4.175 smolt svarende til indholdet af en tank. Fiskerikontrollen stoppede videre udsætning da fiskene sad fastklemt i åens vegetation og omhyggeligt måtte frigøres ved håndkraft.

Ellerenden udmunder i Tempelkrogen umiddelbart syd for Munkholmboen .

Et privat vandløb under Rygaard Gods. Renden bærer præg af beliggenheden til offentlig parkeringsplads. Åen blev oprenset for alskens ragelse, og afstrømningen forbedret ved fjernelse af grene, sandbanker og græskanter, skæring af en strømmende gennem tæt rørskov, fjernelse af ilanddrevet ålegræs samt gravning af en 10 meter lang rende i selve strandbredden. Ellerenden har en vandføring på 15-20 liter / sek. er ca. 1 meter bred og med en maksimal dybde på 10-15 cm. Der er ca. 25-30 meter fra udsætningsstedet til fjorden. Smolten måtte kejses ud da Ellerendens ringe vandføring, i kombination med udhængende træerødder, forhindrede udspuling.

Biologerne foreslog udsætning af $2 \times 2.500 = 5.000$ smolt i Ellerenden. Fiskerikontrollen, DFU's repræsentant på stedet, godkendte, at der blev udsat 29.225, svarende til 2,3 tons eller 95.000 kr.

Punkt 4: Havørredens prægning på vandløbet ved mundingsudsætning.

I DFU's brev af 21. december 2000 J.nr. 1998 - E2640 - 0003/3, er ørredens prægning på vandløbet ikke omtalt som et formål ved ændringen af udsætningsstrategien fra saltvandsudsætning til mundingsudsætning. Hvis biologerne ønskede at sætte en stopper for en udokumenteret strejfning af saltvandsudsatte ørred, var den billigste og eneste sikre metode at sterilisere de ørreder der skal saltvandsudsættes. Det kan gøres ved en simpel varmebehandling af ørredæggene under svulmeprocessen. Det ville godt nok ikke løse biologernes økonomiske problemer (se punkt 1.4) og heller ikke problemet med strejfende havørred fra selvreproducerende vandløb. (se [punkt 2.4](#))

Punkt 4. 1: Prægning ved mundingsudsætning.

Biologernes krav til de såkaldte mundingsudsætninger er, at smoltene, når de er disponeret for udvanding, skal udsættes så tæt på kysten som overhovedet mulig, så smoltene umiddelbart kan søge ud i det salte vand.

Smoltens prægning på et vandløb baserer sig på to ting. Registrering af vandets kemiske sammensætning og vandløbets geografiske lokalitet. Disse registreringer lagres - et eller andet sted - i fiskens centralnervesystem. Under opvæksten og transporten er fisken i ca. 1 1/2 år præget af dambrugets vand. Når fisken er fuldt smoltificeret ved mundingsudsætningen, er det denne kemiske sammensætning der er oplagret i fiskens hukommelse, anderledes kan det ikke være.

IØ har gentagne gange opfordret DFU's biologer til at dokumentere deres viden om prægning generelt. Vi har stillet efterfølgende spørgsmål, som biologerne ikke kan / vil besvare:

- Hvor lang tid tager det at slette smoltens medbragte prægning ved mundingsudsætningen?
- Hvor lang tid tager det at optage ny prægning?
- Har stresspåvirkning indflydelse på en eventuel prægning?
- Hvilken dokumentation bekræfter effektiviteten af prægning ved mundingsudsætning?

En af lederne bag Tuse Å's Ørredssammenslutning har tidligere oplyst, at et mærkningsforsøg af mundingsudsatte ørredsmolt i Kolding Å af lokal ørredstamme, har vist en meget ringe genfangst.

Over to år blev der udsat 21.000 (8.000 +13.000) mærkede smolt, hvoraf 57 senere blev genfanget. Det giver en genfangstprocent på 0,27. Samme lave genfangstprocent er konstateret for tilsvarende mundingsudsætninger i Tuse Å. Folkene bag Tuse Å's ørredssammenslutning mener, at grunden til de lave genfangster skal søges i det forhold, at mundingsudsatte ørredsmolt ikke får den tilstrækkelige prægning på vandet. Et faktum som menes bl.a. at være belyst i Vadehavsundersøgelsen. Hvis disse oplysninger om vadehavsundersøgelsen er korrekte, har DFU's biologer alvorlige troværdighedsproblemer.

Punkt 4. 2: Betingelser for virksom prægning ved mundingsudsætning.

I bladet Miljø & Vandpleje nr. 26 -2000 – udgivet af Danmarks Sportsfiskerforbund (DSF) - er der en omfattende artikel vedrørende smoltificering af ørred. Under rubrikoverskriften "Betydning for mundingsudsætninger" står at læse: "Hvis man ønsker, at den udsatte ørred skal kunne finde tilbage til udsætningsvandløbet, er det desuden vigtigt at tage hensyn til den kritiske "prægning" på vandløbet, som sker i løbet af smoltprocessen. Derfor er det generelt ønskeligt at udsætte fisk så tidligt som muligt under smoltudviklingen."

d.v.s., at i den periode hvor ørredens trang til udvandring opstår, og hvor fisken gennemgår en lang række forskelligartede fysiske og hormonale ændringer, så modtager / registrerer ørreden også en prægning på det vandløb den befinder sig i. Det vandløb hvor den som kønsmoden havørred gerne skulle søge tilbage til.

Ud fra citatet i bladet må vi konkludere, at fisken kun er modtagelig for prægningen i den periode, hvor den smoltificerer, og at den præges på det vand, som den opholder sig i under selve processen.

Når det er tilfældet, så er det grundlæggende galt, når DFU i brevet af 21. december 2000 til udsætningsforeningerne forlanger, at fisken skal være fuldt smoltificeret ved mundingsudsætning i det vandløb, som de i øvrigt straks skal forlade. Fuldt smoltificeret betyder, at perioden for fiskens fysiske og hormonale ændring foregår i selve dambruget, derfor præges ørreden på det

dambrugsvand, som de både er klækket, opvokset og siden transporteret i. Biologernes hensigt med at præge ørreden på et af fjordens vandløb er kun muligt, såfremt ørrederne kan afvente den årlige smoltificeringsproces i selve vandløbet, og det er der hverken plads eller vand nok til.

"Hjeminstinkt" er ikke alene betinget af vandets kemiske sammensætning, men også vandløbets geografiske lokalitet er særdeles vigtig for ørredernes mulighed for at finde tilbage. Vi ved fra mærkningsforsøgene på Isefjorden i 1958 til 1962, at 75 % af de genfangne havørreder skete indenfor 5 km. fra udsætningsstedet, og 90 % indenfor 10 km.

Spørgsmålet er, om den korte opholdstid i vandløbet og stresspåvirkningen ved den ublide medfart ved udsætningen, giver ørrederne tilstrækkelig mulighed til at registrere vandløbets geografiske lokalitet, ellers har havørrederne ikke noget at trække efter, når de kønsmodner.

Biologerne må være vidende om, at deres krav om fuldt smoltificering af fiskene ikke er relevant.

IØ har gentagne gange efterlyst biologernes viden om smoltificering og selve procesforløbet.

Vi fik aldrig svar, men forstår nu betydningen af "forsigtighedsprincippet", som tilsyneladende skal dække over manglende viden. Det startede med en kritisabel økonomisk styring af fiskeplejemidlerne, er siden optrappet og er nu ude af Fiskeridirektoratets og DFU's kontrol.

Punkt 5: Krav om fuld smoltifikation.

I DFU's brev af 21. december 2000, Brev nr. 459 J.nr. 1998- E2640-0003/3. (det berygtede brev) skrives om ørred til mundingsudsætning: "Smolt: 14 -17 cm. , idet der som grundlag for prisfastsættelsen tages udgangspunkt i fisk på ca. 15 cm. , svarende til ca. 37 gr. . Det forudsættes at disse fisk er fuldt smoltificerede ".

Punkt 5. 1: Betydningen af havvandets temperatur for havørred og ørredudsætninger.

På anbefaling af fiskeribiologerne på Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser, har saltvandsudsætningerne i Isefjorden i fyrretyve år været baseret på en temperatur i fjordvandet på mere end 5 grader C. Et af verdens bedste rekreative havørredfiskerier blev skabt på basis af denne temperatur. Ingen kendte i mange år noget til smoltificering eller smoltvindue, men det var tilsyneladende ingen hindring for at opnå succes.

Temperaturen på 5 grader i havvandet er speciel. Ved denne temperatur kan saltholdigheden være rimelig høj og vægtfylden af havvandet størst. Erfaringerne har vist, at havørrederne har svært ved at klare længere perioder, når havvandstemperaturen er under 3-4 grader, og saltholdigheden samtidig er forøget. Det er et kendt fænomen der optræder med års mellemrum, men sjældent forårsager massedød blandt havørred. Som en overlevelsesforanstaltning søger de blanke - ikke kønsmodne havørred kendt som "grønlænderne" - op i vandløbene, eller til områder hvor der er kilde - væld i fjord- eller havbunden.

Ved statens ørredforsøg i tresserne oplevede man i vinteren 1967/68 at mange, selv store havørred, døde af indtrængende 2-3 grader koldt Kattegatvand. De blev lukket inde af det kolde vand i nogle områder af fjorden, hvor der ikke var kildevæld i bunden eller adgang til vandløb bl.a. Ejby havn.

I den kolde vinter i 1980 / 81 blev der rapporteret om døde havørred i Musholm bugt ved Korsør.

I løbet af vinteren 1995 / 1996, der var en meget kold vinter, blev Lillebælt ramt af en 3 - 4 grader kold sydgående havstrøm med stort saltindhold. Kombinationen af bæltets kolde vand, ekstrem lille nedbørsmængde og den kolde sydgående havstrøm, var dødelig for havørrederne.

I følge naturen trives havørreden bedst i brakvand, fordi saltkoncentrationen i brakvandet næsten er i overensstemmelse med ørredens egen indre saltkoncentration på ca. 8 promille. Derfor har havørreden ingen problemer med at skulle regulere / tilpasse sin egen saltbalance. Den er i sit rette element.

I Isefjorden er der store vandområder, hvor saltkoncentrationen er reduceret på grund af kildevæld i fjordbunden. Det er bl.a. tilfældet i Tempelkrogen og Vellerup Vig. Disse områder blev allerede i 1962 anbefalet af biologerne ved Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser til ørreduksætninger.

Dette gode råd har Isefjordens Ørredsammenslutning i mange år draget nytte af ved udsætningerne og lystfiskerne har med fryd fisket i områderne, hvor de store havørreder har indledt deres "gydevandring" allerede i juni måned. Havørrederne samles i områderne med kildevæld i bunden, og det er vor opfattelse, at de kønsmodne havørreder i vintermånederne "leger og afstryger" kønsprodukterne i disse områder af fjorden. Der er aldrig observeret døde eller døende havørred, hvilket var at forvente, hvis ikke havørrederne kunne afstryge kønsprodukterne.

Punkt 5. 2: DFU's manglende kvalitetskontrol ved krav om fuldt smoltifikation af ørred.

DFU's biologer forudsætter / kræver, at fisken er fuldt smoltificeret. Uden at definere, hvad dette betyder eller indebærer. Biologerne gør sig end ikke den ulejlighed at forklare, hvordan man kontrollerer, om hovedparten af fiskene er i den ønskede tilstand - forberedt til udvandring.

I Miljø og Vandpleje nr. 26 – 2000 er smoltvinduet og saltpumperne i gællerne detaljeret beskrevet, hvorfor vi her nøjedes med henvisning til omtalte artikler:

Citat fra Miljø & Vandpleje nr. 26: " Udsætningerne bør foregå inden smoltvinduet åbner ".

DFU's biologer forlanger smolten udsat med fuld åben smoltvindue, men det er direkte modsat de anbefalinger, som biologerne bag de citerede undersøgelser anbefaler. (se [Punkt 4.2](#))

Forskningen har bidraget til følgende anbefalinger. Citat: Mundingsudsætninger foreslås udført på det tidspunkt, hvor flest mulige fisk i den pågældende population har højst "vandringstrang".. Saltpumpe resultaterne fastslår, at disse udsætninger skal foregå i slutningen af marts og helst ikke senere end starten af april. "

Hvordan kan dambrugeren der levere smolten, og de personer der står for udsætningerne, sikre sig, at ovennævnte forudsætninger / betingelser er opfyldt, når forskerne efterfølgende oplyser: Citat: "Blankheden af havørredsmolt er ikke en pålidelig indikator af fiskenes evne til at klare udsætning i saltvand. Sammenhængen mellem havørredsmolts blankhed og deres saltvandstolerance er dog mest upålidelig under afsmoltifikationen, hvor blankheden først forsvinder væsentligt senere end saltvandstolerancen."

Punkt 5. 3 Kontroltest af udviklingen i saltvandtolerancen hos ørred.

Citat fra bladet Miljø og Vandpleje nr. 26: "Vandindhold i musklerne er en let og brugbar metode til at undersøge udviklingen af saltvandtolerancen hos ørred. Der er generelt en god sammenhæng mellem mængden af salte i blodet og vandindholdet i musklerne i ørrederne efter 24 timer i saltvand. Højt saltindhold svarer til lavt vandindhold. Disse målinger kan foretages ude på dambrugene".

Biologerne mangler kvalitetsbevidsthed og respekt for fisketegnsmidlerne. Dambrugene og betalerne til fiskeplejen bliver, som følge heraf, holdt i uvidenhed om smoltens manglende evne til at overleve en mundingsudsætning i de meget små og vandfattige sjællandske vandløb.

Men biologernes svigtende og manglende kontrol af udviklingen af saltvandtolerancen i dambruget er uacceptabel. Ligeledes må det kraftig påtåles, at DFU's biologer anbefaler, at der mundingsudsættes i små vandfattige sjællandske vandløb, hvor smolten tvinges til udvandring i fjordvand med en temperatur på under 5 grader. I punkt 5.1 er beskrevet, hvordan koldt saltvand kan være dødeligt for såvel ørredsmolt som havørred. Biologerne må kende til problemet "koldt saltvand".

Gorm Rasmussen har engang udtalt: "Det er nødvendigt at forske for at kunne vejlede". Nu har nogle biologer forsket, så skulle Danmarks Fiskeriundersøgelser, Afdelingen for Ferskvandsfiskeri derfor være i stand til at vejlede. Det synes desværre ikke at være tilfældet!

Punkt 5. 4: DFU's advarsel mod udsætning i lave temperaturer.

I et brev til udsætningsforeningerne den 4. marts 1999 J. nr. 1999 - E 2641, gør DFU i afsnittet Udsætningssskema 2 og Udsætningssskema 3 opmærksom på følgende:

"Mundingsudsætninger af smoltificerede 1- eller 2- års ørred skal ske i marts- april.

Nyere undersøgelser tyder på at det mest hensigtsmæssige tidspunkt ligger i perioden uge 13 - 15.

På grund af risiko for lav vandtemperatur tilrådes det ikke at foretage egentlige saltvandsudsætninger (kyster og fjorde) før midt i april måned."

DFU gør opmærksom på, at der er en risiko ved lav vandtemperatur, uden at definere hvad lav vandtemperatur betyder. Det hører til biologisk almenviden, at lav temperatur i havvandet kan være dødeligt for ørred. Medens en temperatur på 5 grader eller derover ikke volder problemer.

Det er ikke hensigtsmæssigt at angive mulige udsætningstidspunkter på basis af nogle ugenumre, når det er temperaturen i saltvandet, der er den afgørende faktor.

I Punkt 5. 1 er beskrevet, hvordan koldt saltvand kan være dødeligt for ørred. De påtvungne mundingsudsætninger i 2001 blev vedtaget af DFU uden forudgående konsultation af IØ. For at give det udseende af samarbejdsvilje, sendte DFU en meget ung biolog til Isefjorden, for at han sammen med IØ kunne besigtige og vurdere mulighederne for de mundingsudsætninger, som de allerede havde vedtaget. Den unge biolog havde lært lektien hjemmefra. Det var tilsyneladende ikke noget problem at sætte 2 x 12. 500 smolt ud i Vejlemølle Å med en uges mellemrum, hvor vandføringen var så beskeden som 20 -25 liter pr. sek.. De resterende ca. 2 x 17.000 smolt kunne sagtens deles mellem i Ellenden og Ejby Å. Men et er hvad biologerne besluttede bag skrive -

bordet. I Punkt 3.3 berettes om de eksakte antal smolt som blev væltet ud i de tre vandløb. Plads til fiskene var ikke noget problem. Meningen var, at smoltene omgående skulle forlade vandløbet og søge ud i fjorden. At mundingsudsætningerne derved fik samme funktion som saltvandsudsætning med ekstraordinær høj stresspåvirkning, stod ikke at læse på computerskærmen. DFU's biologer overværede ikke udsætningerne. Tilsyneladende forlader de nødtigt Silkeborg.

Biologerne negligerede ikke alene den brutale behandling som smolten blev udsat for, men de negligerede også, at temperaturen i fjordvandet kunne være under 5 grader og med en så høj salt - koncentration, at vandet fra Vejlemølle Å og kildevældene i bundet af vigen ikke kunne hæve fjordvandets temperatur eller reducere saltkoncentrationen tilstrækkeligt. Men samme kombination af stressfaktor og vandtemperatur var fiskene også udsat for ved de to andre vandløb.

IØ gjorde hvad der var muligt, for at sikre en rimelig overlevelse af smolten ved udsætningerne.

Usikre og uden instruktion brugte vi mange timer på at forberede og sikre fiskene de bedste betingelser ved udsætningerne. Vi håbede optimistisk - men måtte senere erkende nederlaget.

IØ blev ikke vejledt - men vildledt. I kombinationen stress og vandtemperatur ligger forklaringen på den katastrofale tilbagegang i havørredfiskeriet, som i de senere år er konstateret i Isefjorden og ved omliggende kyster ..

Punkt 6: Reduktion i størrelseskrav. Smolt 14 - 17 cm. 37 gr. fuldt smoltificeret.

Citat DFU's brev af 21. dec. 2000. til udsætningsforeningerne: "Priserne på udsætningsmaterialet fastholdes på år 2000 niveau, men til gengæld reduceres størrelseskravene, således at disse stemmer bedre overens med tilvæksten i vandløbenes naturlige ørredbestande "

Punkt 6. 1: Konsekvensen af priserne på udsætningsmaterialet fastholdes.

Biologerne begrundede reduktionen i størrelseskravet til 1 / 2 års fisk med, at det sker for at opnå en tilpasning til vandløbenes naturlige ørredbestand. For 1 års fiskene begrundede de reduktionen i størrelseskravet med, at det skal sikre smoltifikationen af udsætningsmaterialet ude i vandløbene, så det først sker som 2- års fisk, hvilket fortsat er det mest almindelige i Danmark. Biologerne vil også gerne imødekomme et ønske fra nogle produktionsanlæg, der har haft svært ved at leve op til det hidtidige størrelseskrav for smolt, især når det drejer sig om afkom af vildfisk. DFU accepterer, at smolten fremover skal være mellem 14 -17 cm. , idet der som grundlag for prisfastsættelsen tages udgangspunkt i fisk på ca. 15 cm. , svarende til ca. 37 gr. En klækkelig reduktion i størrelse og vægt fra de fisk som IØ normalt har udsat på 18 - 20 cm. Svarende til ca. 80 gr.

I et referat af et møde i § 7 udvalgets Arbejdsgruppen for Ferskvand (30 - 09 - 02) er forskningschef Gorm Rasmussen citeret for følgende: "Det er et faktum, at jo større smolten er, jo bedre klarer den sig ved udsætningen, d.v.s. jo mindre smolten er, jo større er risikoen for, at den ikke overlever, idet de små smolt generelt klarer sig dårligere ved udsætningen "

Gorm Rasmussen slår dermed fast, at der netop er en sammenhæng mellem størrelse og overlevelse. Et faktum som nok mere er baseret på "almen viden" end reel dokumentation, men det er IØ's erfaring, at manglende dokumentation hidtil ikke har givet biologerne i DFU's Afdeling for Ferskvandsfiskeri faglige problemer eller søvnløse nætter.

Punkt 6. 2: Sjællandske lystfiskeres indbetalinger til fiskeplejen.

Flere undersøgelser har vist, at Sjælland kun får godt og vel 1 / 3 af de penge tilbage, som de sjællandske lystfiskere indbetaler via fisketegnet. Nu forringes ophjælpsningen af det rekreative fiskeri på Sjælland yderligere, fordi en tidligere manglende lydhørhed overfor de økonomiske betingelser nu gennemtvinger en nødvendig besparelse ved en reduktion i størrelseskravene af smolten. Selv om chefen Gorm Rasmussen med sin "almen viden" fastslår, at det er et faktum, at mindre smolt har en forringet overlevelsessevne, så accepterer selv samme Gorm Rasmussen, at det rekreative fiskeri på Sjælland forringes ved udsætning af smolt med forringet overlevelsessevne.

Punkt 6. 3: Hvad med at afvente forskningsresultater?

Af fiskeplejemidlerne er der afsat et ret stort beløb (over 3 år godt 2 mill. kr.) til en undersøgelse af "Postsmolt adfærd og dødelighed". Ville det mon være for meget forlangt, at man i DFU havde udført en sådan undersøgelse **før** man skred til at dekretere udsætning af for små fisk - en faktor, der i samspil med de nedlagte kystudsætninger og for tidlige mundingsudsætninger uden tvivl er medvirkende til det stærkt forringede kystfiskeri efter ørred på Sjælland?

I populationsgenetikens hellige navn sjofles almen viden og dokumenterbare forsøgsresultater!

Punkt 7: Truende nedskæringer på 50 % af fiskeplejemidlerne til mundingsudsætninger.

Citat fra brev af 21. december 2000: "I år 2002 og 2003 må der af hensyn til de økonomiske forudsætninger for handlingsplanen for Fiskeplejen imødeses nedskæringer i mundingsudsætningerne af ørred, i størrelsesorden 50 %. Foreningerne bedes derfor foretage evt. nødvendige reduktioner i de rognmængder der er indlagt på klækkerierne allerede nu."

Punkt 7. 1: Sjællandske lystfiskeres reaktion på truslen om nedskæringer.

Denne Julehilsen til de sjællandske lystfiskere skabte ikke større forståelse for DFU's økonomiske problemer. Mand og mand imellem havde lystfiskerne længe talt om den skæve fordeling af fisketegnsmidlerne - landsdelene imellem. Enkelte var endda kommet til den konklusion, at fisketegnet mere var en skat på lystfiskeriet til gavn for og aflønning af DFU's biologer.

DFU er selv skyld i den modvilje som de nu møder fra mange sjællandske lystfiskere. Det efterhånden berygtede brev fra DFU den 21. dec. 2000 er stilet til "samtlige udsætningsforeninger m.v.". Isefjordens Ørredsammenslutning modtog ikke brevet, men fik tilsendt et kopi af en dambrugsejer. Først betragtede IØ det "manglende brev", som et tilfældigt svigt i forsendelsen eller postgangen.

Som tingene senere har udviklet sig, er vi tilbøjelige til at udelukke "tilfældigt svigt".

Tilsyneladende ønskede DFU ikke at oplyse om de reelle økonomiske vanskeligheder som Fiskeplejen var havnet i. DFU oplyste kun, at af hensyn til de økonomiske forudsætninger for handlingsplanerne måtte mundingsudsætningerne nedskæres med 50 %. Først påtvinger DFU, at saltvandsudsætningerne i Isefjorden skal ændres til mundingsudsætninger, for derefter kynisk at meddele, at næste år nedskæres mundingsudsætningerne med 50 %. Uden anden begrundelse

end et hensyn til økonomiske forudsætninger, uden at henvise til fordeling af fiskeplejemidlerne for år 2000 (se Punkt 1. 2), uden at redegøre for de økonomiske udsigter for år 2001, hvor der bl.a. manglede ca. 5 mill. kr. på kontoen til fiskepleje, og at fritidsfiskerlicensen fra 1999 til 2000 var gået tilbage med ca. 900.000 kr. (se [Punkt 1. 3](#)), ej heller nogen form for beklagelse eller undskyldninger for, at Danmarks Fiskeriundersøgelser, Afdelingen for Ferskvandsfiskeri ikke har haft styr på økonomien.

Punkt 7. 2: Hvad er fremtiden for det rekreative fiskeri på Isefjorden.

DFU søger at "strække" fiskeplejemidlerne, ved at nedsætte størrelseskravet på smolt. Helt bevidst tilsidesætter DFU kvalitet til fordel for kvantitet. Det samme antal smolt som tidligere, for færre penge. DFU har på Sjælland mundingsudsat smolt fra hidtil ukendte dambrug og i en så lille størrelse, at selv hobbyklækkerierne kunne levere. Om smoltens overlevelse (se [Punkt 6. 1](#))

Resultatet af biologernes manglende forståelse for og ulyst til at sætte sig ind i de sjællandske problemer, kan vi allerede aflæse i det katastrofalt dårlige kystfiskeri, vi er vidne til overalt. Der tales i krogene om at undlade at betale fisketegn. Fiskerikontrollen er nedskåret og kan ikke overkomme blot en beskedent kontrol. Udenfor er hornfiskesæsonen risikoen minimal. DFU's biologer kommer ikke godvilligt til Sjælland, men foretrækker at fremkomme med direktiver fra Silkeborg.

Denne uacceptable adfærd bør DFU snarest lægge fra sig, ellers kan DFU meget nemt og meget snart komme i en situation, hvor der også må nedskæres andre steder, end på fiskeplejemidlerne.

Punkt 8: Skærpede krav til udsætningsmaterialet (såkaldte vildfisk).

DFU's brev af 21.dec.2000: " Indenfor de nærmeste år må der imødeses en skærpelse af kravene til udsætningsmaterialet, således at de fisk der udsættes hovedsagelig skal stamme fra vildfisk."

Punkt 8.1: Hvilke værdier er dækkende for begrebet " hovedsagelig skal stamme fra vildfisk".

Hvilken værdi skal tillægges begrebet "hovedsagelig" og hvad er kendetegnet for en såkaldt "vildfisk". Det er i begge tilfælde diffuse begreber som DFU end ikke har forsøgt at forklare, trods gentagne opfordringer fra flere interesserede parter. Skal ordet "hovedsagelig" forstås således, at udsætningsmaterialet skal indeholde så mange "vildfisk", som det har været muligt at fremskaffe, hvorefter det med DFU's velsignelse er tilladt at "fylde op" med fisk fra forskellige og tilfældige dambrug. Denne fremgangsmåde er IØ bekendt med. Udsætningen i Halleby Å i 2001 kom til at bestå af 7000 såkaldte "vilde" dambrugsørred fra Hvilested dambrug ved Kolding, og 8000 smolt fra Haarkjær dambrug. Ved mundingsudsætningerne i Nordsjælland i 2003 blev ca. 1 / 3 af smolten leveret som såkaldte "vildfisk" fra Kolding og de resterende 2 / 3 blev leveret fra fire forskellige dambrug. Hvilken fordeling mellem "vildfisk" og dambrugsørred kan accepteres af DFU?

DFU's biologer stiller i brevet af 21. december 2000 kvalitetsmæssige krav til de smolt, der skal udsættes, men de omsætter ikke disse kvalitetskrav til relevante beskrivelser og definitioner. Biologerne søger at give det udseende af, at de er målrettede og kvalitetsbevidste, men det grundlæggende i kvalitetssikring er kvalitetsstyring og kvalitetskontrol. Betingelser som DFU tilsyneladende er totalt uvidende om. Det kræver at DFU i mindste detalje opstiller, beskriver og definerer alle kvalitetsmæssige betingelser. Det kræver også, at DFU opstiller regler og betingelser for både kvalitetsstyringen og kvalitetskontrollen.

Det er absurd, at en fiskeribiolog kan tillade sig at definere en "vildfisk", som en ørred med hele finner, og hvor han i øvrigt mener, at den er mere værd end en dambrugsørred med finnefejl.

Har biologen ikke mødt ørred, der er undsluppet fra garn med finneskader til følge?

I rapport fra Fiskeplejeseminar den 30. oktober 1999. er Gorm Rasmussen citeret for følgende: "Der har jo været diskuteret kvalitet, og så er det jo egentlig den genetiske kvalitet, fordi en vildørred, der har været i et dambrug, kan være ligeså ringe som en damørred. Det er spørgsmålet om, hvordan dambrugeren driver sit dambrug, og der er lavet undersøgelser for fiskeplejen som viser, at når fisk først har været i et dambrug, uanset om den er vild eller tam, så er den mindre egnet til udsætning end fisk, der hele deres liv har været ude i vandløbet".

Hvad er det for undersøgelser Gorm Rasmussen henviser til, og som blev betalt af fiskeplejemidlerne? Der må jo foreligge rapporter om sådanne undersøgelser?

Punkt 8. 2: Vildørred fra Kolding Dambrug.

Kolding Å er vandløbet hvor spiren blev lagt til dansk ørreddambrugsdrift. Det begyndte med en havedam i Hvilestedgaard i 1894, og i mere end hundrede år har åen leveret vand til ørreddambrug. Det er bekendt, at dambrugsejerne har hjulpet hinanden, både ved opstart og når uheldet havde ramt. Igennem mange år er millioner af ørred derfor overført mellem vandsystemerne. Det var trange tider, så hvor der var muligheder for at forbedre livsbetingelserne ved ørredavl, blev de udnyttet. Det var mad på bordet det drejede sig om.

Udviklingen i ørreddambrugene kulminerede omkring midten af forrige århundrede. På den tid var der ca. 900 dambrug i Danmark. Næsten alle anvendelige vandløb var udnyttet med indtil flere dambrug. Foruden af fugle kunne fiskesygdomme også overføres med vandet fra det ene dambrug til det andet. Efter et sygdomsangreb skulle der atter overføres fisk til en ny opstart. Fra tid til anden måtte man også registrere, at der ved uforstandighed eller regulære uheld undslap ørred fra dambruget og ud i friheden. Der var rig anledning til ukontrolleret opblanding af arvemassen.

Dambrugene blev efterhånden større, og skulle derfor bruge mere af vandløbets vand. Frivandet rundt om dambruget blev reduceret og adgangen til gydepladserne ovenfor dambruget blev vanskeliggjort for den "naturlige" ørredbestand. For at dambruget kunne opretholde tilladelsen til at begrænse mængden af frivandet rundt om dambruget, indførte myndighederne en pligtudsætning af ørred i vandløbet, som skulle kompensere for den tabte naturlige produktion.

Frem til midten af forrige århundrede ekspanderede dambrugene mere eller mindre ude af kontrol.

Denne udvikling havde naturligvis sin pris, og man kan vanskeligt forestille sig, at der findes et vandløb som ikke er blevet ramt af genetisk opblanding. I hvilket dansk vandløb findes en 100 % ren vild ørredstamme, som kan føre sine gener tilbage til den sidste istid? Det kan næppe være i et jysk vandløb, hvor dambrugsdriften har haft sin pris. En vild ørredbestand i et sjællandsk vandløb er utænkelig, da forureningen fra landbruget og byernes spildevand gentagne gange har udryddet alt liv, og grundvandstanden er sænket så meget, at kildevældene er tørlagte mange steder.

Punkt 8.3: Pligtudsætninger i Kolding Å.

IØ har til ulidelighed hørt ørredsmolten fra Kolding Å omtalt som "vilde" ørred med perfekte gener, en ørredstamme som "lægbrødrene" på Sjælland betragtede med største underdanighed.

Indtil 1955 er der formentlig ingen der har haft kontrol med, hvad der er væltet ud i Kolding Å af yngel og sættefisk. Hartekraftværket og dambrug har krævet opstemninger af åens vand med efterfølgende krav til kompenserende pligtudsætninger af 1 års ørred. Ud fra de oplysninger IØ har modtaget fra Fiskeridirektoratet er der foretaget pligtudsætninger i Kolding Å siden 1955.

Fra 1955 til 1994 er der årligt udsat 5.000 - 1 års ørred, svarende til 195.000 ørred uden stamtavle.

Fra 1995 til 1997 er der årligt udsat 5.000 - 1 års ørred, svarende til 10.000 ørred benævnt vildfisk.

Fra 1998 til 2002 er der årligt udsat 3.400 - 1 års ørred, svarende til 13.600 ørred benævnt vildfisk.

Fra 1995 til 2002 er der samlet udsat 16.400 smolt som mundingsudsætning i Kolding Å.

Til og med 1994 udsættes 195.000 1-års ørred i Kolding Å, tilsyneladende uden viden om hvorvidt det var frasorterede, indavlede dambrugsørred, hvis gener og arveanlæg har sat deres præg på "ørredstammen" i Kolding Å, som måske derfor ikke burde bære prædikatet "vild ørred".

Som det fremgår af dette Punkt, mangler DFU's biologer at dokumentere deres påstand om, at ørredstammen fra Hvilested dambrug ved Kolding Å er genetisk unik. DNA test er en fortolkning af en række streger på et papir, og hvor resultatet aldrig kan være et hundrede procent korrekt..

Punkt 9: Udsætning i Lammefjordens afvandingskanaler.

Punkt 9. 1: Biologernes begrundelse for ørredudsætninger i Lammefjordskanalerne.

I brev af 26. januar 2001 redegør IØ for de vandløb til Isefjorden hvor mundingsudsætninger er mulige, dersom vandløb med udsætningsplaner ikke må benyttes. Efter besigtigelse af tre mulige vandløb, nævner fiskeplejekonsulent Finn Sivebæk Jensen pludselig Lammefjordskanalerne som udsætningslokalitet for ca. 21.000 smolt. IØ protesterede voldsomt imod disse for tilfældet opfundne "vandløb", som i DF & H's udsætningsplan nr. 400 - 1991 er registreret som "uden interesse som ørredvande". De er afvandingskanaler med næsten stillestående vand. Naturlige geddevande og netop berømte for den store bestand af gedder. Kanalerne er tillige belastet med forurening fra husspildevand og overgødsning via markdræn.

Peter Geertz - Hansen skriver den 19. marts 2001: " at hvad angår Lammefjordskanalen er den skam blevet inspiceret, ligesom Fiskerikontrollen oplyser, at man netop på grund af det lave fiskeritryk i selve Lammefjorden anser området for egnet til udsætning ".

IØ var ret usikre på disse oplysninger. Hvem havde inspiceret Lammefjordskanalerne? Hvordan kunne påstanden om det lave fiskeritryk passe med fritidsfiskernes mange ørredgarn på stejlepladsen? Ved udsætningen den 6. april 2001, var fiskerikontrollen repræsenteret ved Lasse Aufelt - chef for ferskvandsfiskeriet og Peder Hjort Larsen - chef for kystfiskeriet. Under en af dagens udsætninger viste vi omtalte brev til Lasse Aufelt og spurgte, om fiskerikontrollen havde udtalt sig om det "lave fiskeritryk i Lammefjorden" som omtalt i brevet.

Lasse Aufelt svarede meget højt og tydeligt irriteret: ". Det er løgn, det har vi aldrig sagt ".

Finn Sivebæk Jensen skriver bl.a. i brev af 22. marts 2001:” Med hensyn til udsætning i Audebokanalen, så har vi fået mange tilkendegivelser fra lystfiskere, som mener, at det er en glimrende ide at sætte smolt ud i kanalen ”. Et uværdigt argument uden faglig eller biologisk kvalitet.

Punkt 9. 2: Bestanden af rovfisk i Lammefjordskanalerne.

Rusefiskerne har i mange år kendt til de mange og store gedder i Lammefjordskanalerne. Så det var ikke ny viden, når forfatteren til temahæftet om ”Fiskeri & Fiskevand – på Holbækegnen ” i 1995 skrev om gammelgedderne i Lammefjordskanalerne. Forfatteren oplyser i temahæftet, at der faktisk findes en masse grumme og forslugne gedder, og at mulighederne for fangst er meget stor, da der er 40 -50 km. Kanal hvor de store gammelgedder lurer.

I bladet ”Sportsfiskeren” (nr. 9 & 10 – 2002) skriver bladets lokalredaktør for Vestsjælland triumferende, at han har været på gedderov i Lammefjordens afvandingskanaler. Han melder om fangst af 16 gedder med vægt op til 6 kg. . Samme redaktør oplyser om voddragning i Lammefjordskanalerne for at undersøge om geddeudsætningerne for år tilbage var slået an, og han konstaterer glædestrålende, at det er meget positivt, at tidligere geddeudsætninger var slået igennem, idet der blev fanget gedder og geddeyngel på alle stationer. Men hvorfor fryde sig over succes med geddeudsætningerne, når der allerede var en sund bestand af gedder? Hvorfor forstærke bestanden yderligere?

Det er ikke undgået lystfiskernes opmærksomhed, at Lammefjordskanalerne har en meget stor bestand af gedder, men den viden lytter DFU's biologer ikke til. De foranstaltede ikke engang en bestandsanalyse, men lod sig nøje med en såkaldt besigtigelse. Alternativt lader de sig stille tilfreds med de undersøgelser, som Vestsjællands Amt foretager og registrerer hvert fjerde år. Amtets medhjælpere anvender voddragning, selv om denne metode ikke er ideel i afvandingskanalerne, hvor der foruden sandbanker og bundvegetation også er chikane af tagrør og pilekrat langs bredderne. Nævnte forhindringer gør det meget vanskeligt at opretholde en konstant fremadrettet hastighed på voddet, hvilket gør det let for gedderne at undslippe, medens man ikke har de samme problemer med stimefiskene.

Hvis vi vurderer Vestsjællands Amts bestandsundersøgelser i Lammefjordskanalerne ud fra de fangstmetoder som har været muligt at anvende, må et kvalificeret skøn derfor blive, at bestanden af gedder i Lammefjordskanalerne er af ganske anselig størrelse, hvilket også stemmer overens med rusefiskernes og lystfiskernes erfaringer og fangster.

Punkt 9. 3: Ørredsmolts reaktion på udsætning i næsten stillestående vand.

DFU's biologer har desværre ikke ulejlighed IØ har på intet tidspunkt medvirket til udsætning af smolt i nogen af Lammefjordskanalerne, men vi har overværet flere af udsætningerne. Det har ved hver udsætning været os en gåde, hvordan smolten, når den blev udsat i næsten stillestående vand, skulle kunne finde vej ud til fjordens salte vand, når den ikke havde en tydelig indikation af strømrretningen i kanalen. Vi har ved flere af ud - sætningerne konstateret, at ca. halvdelen af de udsatte smolt svømmede den gale vej – bort fra fjorden. Det er så spørgsmålet, om disse vildfarne smolt nåede at erkende fejltagelsen inden smoltvinduet lukkede, hvis de da overhovedet nåede så langt inden de endte som geddefoder.

DFU's biologer har desværre ikke ulejlighed sig med at eftervise eller efterforske om smoltudsætninger i afvandingskanaler overhovedet er anvendelig. Ud fra de observationer IØ gjorde er det vor bedste skøn, at kun 1 / 3 af de udsatte smolt har haft en rimelig chance for at

overleve. Biologernes fastholdelse af strategien medførte et uacceptabelt spild af fiskeplejemidler i størrelsesorden ca. 50.000 kr.

Naturligvis kan IØ's saglige og veldokumenterede kritik af DFU ikke vække den store begejstring

i Afdelingen for Ferskvandsfiskeri. IØ forstår udmærket, at biologerne har haft behov for og gjort forsøg på, at retfærdiggøre sig selv og deres populationsgenetiske teorier

Punkt 9. 4: Biologernes forsvar af udsætningerne i Lammefjordskanalerne og andre steder.

DFU's biologerne har på det sidste gjort ihærdige forsøg på at forsvare smoltudsætningerne i Lammefjordskanalerne og andre steder. Det medførte at Gorm Rasmussen og Michael M. Hansen, den 15. maj 2002 søgte at belære § 7 udvalgets medlemmer om populationsgenetikens fortræffeligheder, om Nordamerikanske laksestammers hjeminstinkt og om ørred udsat i Oslo fjord. Der blev intet oplyst om danske havørred, eller de mange mærkningsforsøg, som for år tilbage var blevet udført mange steder i Danmark. Belæringen til § 7 udvalgets medlemmer var ensidig og manipulerende propaganda. IØ saglige kritik af følgerne af den ændrede udsætningsstrategi blev overhovedet ikke omtalt. På dansk hedder en sådan fremgangsmåde vist -- magtmisbrug.

Punkt 9. 5: Faktuelle kendsgerninger på internettet.

Forskningschef Gorm Rasmussen og forsker Michael M. Hansen ønskede tilsyneladende at informere offentligheden yderligere, og udsendte den 13. januar 2003 på internettet "Kommentar fra DFU", hvor de ønskede at afgive såkaldte "faktuelle kendsgerninger", hvilket vel må betyde den højeste grad af sandhed?

Biologernes såkaldte faktuelle kendsgerninger er beklageligvis fyldt med fatale fejl, som kun kan tillægges en overfladisk og uengageret sagsbehandling. I brev af 18. marts 2003 har IØ kommenteret biologernes såkaldte faktuelle kendsgerninger, som ikke var så faktuelle endda.

Der skal kort redegøres for indholdet af biologernes faktuelle kendsgerninger.

Gorm Rasmussen skriver i hæftet FISK & HAV nr.51: "Undersøgelser har vist, at gedder og sandarts angreb på nedtrækkende smolt kan medføre en langt større dødelighed end tidligere antaget, idet op til 85 % af smolten bliver ædt under vandringen gennem søer" Der er ikke oplyst om dødeligheden er betinget af geddebestandens størrelse, søens længde eller vandets beskaffenhed.

Hvorfor skulle undersøgelsens resultater ikke også være gældende for Lammefjordskanalerne?

Selv om biologerne fornægter tilstedeværelsen af gedder på udsætningspladserne og i kanalerne.

Biologerne skriver: "Udsætningslokaliteterne for smolt i Lammefjordskanalerne er ca. 600 m fra mundingen i Audebokanalen og ca. 1 km. fra mundingen i Nordre kanal."

Det er ukorrekt, i Audebokanalen er afstanden ca. 400 m, medens afstanden for Nordkanalens vedkommende - aflæst på Kort 1413 af Holbæk – er mere end 3, 5 kilometer. En 3, 5 km. lang sø,

hvor de nedtrækkende smolt havde rig lejlighed til at hilse på forslugne gedder. Hvordan det gik den halvdel, der svømmede længere ind i landet, var der ingen der bekymrede sig om.

Faktuelle kendsgerninger - fra biologer, der tilsyneladende ikke engang kunne aflæse et landkort?

Punkt 9. 6: Vestsjællands Amts undersøgelser i Lammefjordskanalerne 1998 og 2002

Biologerne skriver endvidere: " Undersøgelser foretaget af Vestsjællands Amt i 1998 og 2002 kunne ikke påvise gedder på de stræk, hvor der er mundingsudsat ørred. Man skal flere kilometer op i kanalerne, før de første gedder fanges ". Hvad er sandheden bag Amtets undersøgelser?

Hvordan kan en afstand på 3, 5 km. Være at betragte som en mundingsudsætning?

Amtets undersøgelser foretages normalt i september / oktober måned, helt specielt er udsætningsstedet i Audebokanalen undersøgt ved voddragning den 14. november 2002.

Af registreringsskemaet fremgår, at målsætningen ikke er opfyldt, samt at fraværet af fisk måske skyldes saltpåvirkning, da der ikke har været rapporteret om døde fisk, må man antage, at fiskene er flygtet længere op i kanalerne.

Resultatet af voddragningerne i 2002 bl.a. den 14.november, er ikke repræsentativt for hvilke fisk og hvor mange fisk, der findes i Lammefjordskanalerne, men kun hvilke fisk, det var muligt at fange eller der lod sig fange . Antallet af fisk på de andre lokaliteter fortæller dog, at der findes en rigt varieret fiskebestand, med både fredfisk og rovfisk, nogle endda i pæn størrelse.

Registreringsskemaet beskriver situationen den 14. november 2002, men fortæller intet om, hvilke forhold og betingelser der vil være, ved en udsætning primo april – 4 1 / 2 måned senere.

Punkt 9. 7: Fiskerikontrollens tilsyn med fiskeudsætninger.

Biologerne gør opmærksom på. "At udsætningerne i øvrigt er overværet af Fiskerikontrollen"

Fiskerikontrollen er pligtig til at overvære 10 % af udsætningerne i regionen. Det er oplyst af Lasse Aufelt , at fiskerikontrollen i 2003 har ført tilsyn ved 17 til 18 % af udsætningerne .

Fiskerikontrollen skal påse at fiskene sættes ud på de af biologerne bestemte og godkendte pladser.

Desuden skal de ved vejning og måling kontrollere mål og vægt , og endelig skal de bedømme, om antallet af fisk er i overensstemmelse med følgesedlens tal .

Hvorfor oplyser biologerne, "at udsætningerne i øvrigt er overværet af Fiskerikontrollen"

Dette er ikke acceptabelt - nærmest pinligt - hvis biologerne på denne måde forsøger at "tørre" ansvaret for fadæserne af på Fiskerikontrollen.

DFU's biologer vil til enhver tid fornægte tilstedeværelsen af gedder i Lammefjordskanalerne.

Gedderne ved det bare ikke – derfor lever de i bedste velgående.

Punkt 10: Dambrugsdrift -- Ørredudslip – Pligtudsætninger.

Punkt 10. 1: De økonomiske betingelser / forudsætninger for dambrugsdrift.

Det er knapt en menneskealder siden der i Danmark var ca. 900 dambrug, der alle ud fra økonomiske og rentabilitetsmæssige betragtninger fodrede med hakket industrifisk. De korte afstande til fiskerihavnene og det veludviklede kutterfiskeri der sørgede for rigelige mængder af frisk industri- fisk til en pris, der sikrede en rentabel produktion til konkurrencedygtige priser.

Hver dambrug havde hakkehus der forårsagede ubehagelig lugt og rotteplager i området.

Dambrugenes produktionsmetode skabte miljømæssige problemer alt efter dambrugerens ansvarsbevidsthed og miljømæssige indstilling. Hvis ikke fiskene blev fodret med korrekt fodermængde og i tilpasset tempo, kunne fedtet i foderet lægge sig som en uappetitlig olieagtig hinde ovenpå vandet og klæbe sig til brinkerne, når det drev nedover.

Rensning af fiskedamme for slam og ekskrementer gav ligeledes problemer. Det er ikke ukendt, at der skete uheld, hvor man kom til at skylle fiskedammenes ulækre slam og ekskrementer ud i åen og ned i de næste dambrug.

Miljøloven i 1974 satte en stopper for slamudledningen ved at kræve bundfældende slambassiner.

Bekendtgørelsen i 1986 satte en stopper for fodring med hakket fisk, da kvaliteten af industrifisken efterhånden var blevet for dårlig og svineriet for uacceptabelt.

Siden kravet om de bundfældende slambassiner og stoppet for fodring med hakket industrifisk blev indført, er antallet af dambrug reduceret til ca. 450. De små dambrug blev urentable, da de skulle overholde miljøkravene hvor de kun måtte fodre med tørfoder / piller.

Punkt 10. 2: Fiskesygdomme og forurening af dambrug og vandløb.

Det er temmelig mange sygdomme og snyltere ørreder kan rammes af. De fleste sygdoms – og snylteangreb kan med held behandles medicinsk i dambruget, men ikke alle.

Strømmende vand er en betingelse for et dambrug. Men det strømmende vand har også den uønskede funktion, at det kan transportere / overføre sygdomme til vandløbet og videre nedstrøms til andre dambrugs vandindtag.

Fiskesygdomme har gennem tiden ikke været den eneste årsag til fiskedød. Der er mange eksempler på fiskedrab ved bysamfundenes og industriens uheldige spildevandudledninger. Landbrugets forurening med sprøjtegifte eller ajleudslip har også forårsaget fiskedød. Om det er sygdom eller forurening der har udryddet fiskebestandene i dambrug og vandløb er underordnet. Men hver gang ulykken ramte, var der behov for at komme tilbage, at etablere nye ørredbestande både i dambrug og i selve vandløbet.

Der var et stort behov for at skabe nyt liv i de danske vandløb. Den danske ørred var trængt.

Som følge af, at de små dambrug måtte stoppe produktionen, blev de store dambrug større.

Produktionen blev øget. Det meste af vandløbet måtte ledes igennem dammene, hvilket forhindrede vandløbets bestand af bæk – og havørred i at nå frem til gydepladserne. Som kompensation blev mange dambrug pålagt årlige pligtudsætninger af et eller andet antal tusinde 1-års bækørred.

Kvaliteten af pligtudsætningerne er ukendt. Det er det stadigvæk.

Punkt 10. 3: Udveksling af dambrugsfisk og pligtudsætninger.

Blev et dambrug ramt af fiskedød, blev alle foranstaltninger gjort for hurtigt at komme i produktion igen. Fiskedammene og omliggende faciliteter blev omhyggeligt desinficeret og gjort klar til start af en ny produktion. Ørred blev indkøbt eller overført fra et andet dambrug, som måske var beliggende ved et helt andet vandløb, i et helt anden vandsystem.

Dambruget faldt ind i sin gamle arbejdsrytme. Der blev passet fisk og jævnligt blev fiskene sorteret og adskilt i størrelse for at undgå kannibalisme. Der var også en pligtudsætning på 5.000 stk. 1-års ørred der skulle klares. Hvis dambruget producerer bækørred, var det et spørgsmål om karakterstyrke, hvilken sortering der blev pligtudsat - de store eller de mindste af årgangen.

Hvis dambrugets produktion var lagt an på regnbueørred, måtte man ud på det frie marked, hvis man ikke havde en sjat bækørred gående for tilfældet.

Biologerne har aldrig stillet kvalitetskrav til de pligtudsatte ørred?

Hvorfor fører biologerne ikke kontrol med kvaliteten af de pligtudsatte ørred?

Hvor mange pligtudsatte ørred udsættes årligt i Danmark? 4 – 5 mill. ?

DFU's biologer har beklaget sig over den genetiske forvirring som bæk – og havørred i Skjern å udviser. I Danmarks største vandsystem er der tilsyneladende gået kuk i generne. Hvorfor??

Skjernåens vandsystem har ca. 100 dambrug. Ca. 10 dambrug producerer bækørred, resten regnbueørred. Pligtudsætningerne omfatter ca. 150.000 1-års ørred årligt. D.v.s. at der er udsat ca. 7 mill. ørred i Skjern Å siden indførelsen af pligtudsætningerne.

DFU's biologer stoppede for saltvandsudsætningerne bl.a. på Sjælland, fordi de frygtede en genetisk forurening ved utilsigtet opgang af enkelte havørred i et fremmed vandløb. Da biologerne indså det uholdbare i deres argumentation, skete ændringen af udsætningsstrategien pludselig af forsigtighedsmæssige grunde. Tilsyneladende mangler DFU's biologer både sans for proportioner og realiteter.

Har DFU's biologer nogensinde tænkt over følgende: Hvor meget har udslip af dambrugsfisk i vandløbene betydet for ørredstammernes gener?

Hvilken "nedbrydende" virkning har pligtudsætninger haft på vandløbets ørredstamme?

Hvor i Danmark findes der vandløb, hvor gener og arvmasse ikke er ændret siden sidste istid?

Hvor i Danmark findes der vandløb, som ikke har været ramt af en eller flere forureninger

Hvor i Danmark findes der vandløb, hvor ørredstammen ikke er blevet grundigt opblandet?

Hvor findes det vandløb, hvor en strejfende havørred ikke kan skabe forvirring i generne?

Hvilket gen bestemmer om det er en havørred eller bækørred? Hvor sidder det?

Har DFU nogen viden om ørredstammens forskudte gydetidspunkter?

Punkt 11: Karup Å, ny kurs for fiskeplejen.

Formålet var i første omgang at afklare, i hvilket omfang der fandtes oprindelige ørred- og laksestammer i Danmark, og dernæst at belyse i hvor høj grad og hvordan udsætninger af dambrugsfisk påvirkede vilde bestande genetisk.

Punkt 11. 1: Karup Å som modelsystem.

Citat fra FISK & HAV nr. 51 – 2000:

” DFU har undersøgt og brugt ørred i Karup Å som et ”modelsystem” til at undersøge de genetiske konsekvenser af at udsætte dambrugsørred i vilde ørredbestande.

Karup Å var tidligere en af de klassiske jyske havørredåer, hvor der kunne fanges mange store havørreder. I 1970`erne og 80`erne skete der imidlertid en dramatisk nedgang i ørredbestanden. Der var antagelig flere årsager til denne nedgang; forurening fra dambrug og en kartoffelmelsfabrik ødelagde gydeområderne i en stor del af hovedløbet, spærringer ved dambrug umuliggjorde opgang i en række af tilløbene, og intensivt garnfiskeri i Skive Fjord gjorde det af med en stor del af havørrederne på gydevandring ”.

Punkt 11. 2: Forureningen af Karup Å og pligtudsætningerne.

Den dramatiske nedgang i havørredfiskeriet i Karup Å skete over en årrække. De dambrug, der spærrede og umuliggjorde fiskenes adgang til gydepladserne i tilløbene, har siden 1955 kunnet pålægges pligtudsætninger, som erstatning for den mistede naturlige ørredproduktion. Sædvanligvis udgør erstatningen en årlig udsætning af 5.000 stk. 1-års ørred. For Karup Ås vandsystem kan det dreje sig om ca.15 - 20 dambrug. Da pligtudsatte ørred ikke indgår i DFU`'s begrebsverden, vil IØ ”lavt regnet” forudsætte at 10 dambrug er blevet pålagt pligtudsætninger, svarende til en årlig udsætning af 50.000 1-års ørred i Karup Å.

Nedgangen i fiskeriet skete i 1970`erne og 80`erne, og sluttede omkring 1985. Pligtudsætningerne havde da eksisteret i ca. 30 år, og der var udsat mindst 1,5 millioner 1-års ørred, - af mere eller mindre ubestemmelig herkomst og kvalitet, men selv med en ubestemmelig kvalitet af de pligtudsatte ørred, skal der gentagne forureninger til at tage livet af 1,5 millioner ørred.

DFU placerer skylden for den dramatiske nedgang i ørredbestanden på de ødelagte gydeområder i store dele af selve Karup Å, samt spærringer der hindrede havørredernes opgang til gydepladserne i en række af tilløbene. Disse forhold begrænsede naturligvis havørredstammens muligheder for at opretholde bestanden. Det er spørgsmålet om de manglende gydepladser har været den eneste trussel mod den historiske ørredstamme. De pligtudsatte ørred har først behov

for gydepladser et par år efter udsætningen, hvis de levede så længe . Meget tyder på, at åvandet i perioder har været et dødeligt opholdssted for ørred. Men hvis de pligtudsatte ørred ikke kunne overleve i Karup Å, så har den lokale ørredstamme nok også lidt samme skæbne.

Punkt 11. 3: Udsætning af ørred fra Haarkjær Dambrug.

DFU oplyser at miljøforholdene bedredes, og fra 1980 / 90 udsættes 250.000 ørred fra Haarkjær dambrug og 500.000 pligtudsatte ørred. Hvis 25.000 Haarkjær - ørred udsat i 1980, smoltificerede og udvandrede til Limfjorden i 1981, så kunne de første kønsmodne havørreder vende tilbage til Karup Å i 1983 /84. Det passer tidsmæssigt med, at den lokale forening i 1984 begynder at opfange moderfisk fra åen til opdræt og efterfølgende udsætning af afkommet.

Afkommet af denne "lokale ørredstamme " kunne første gang udsættes i marts/april måned 1986.

Dertil skal så lægges 25.000 ørred fra Haarkjær dambrug og 50.000 fra pligtudsætningen. Som en logisk konsekvens af udsætningerne, de bedre miljøforhold og garnrestriktioner i fjorden gav de efterfølgende år særdeles markante stigninger i havørredopgangen i åen.

Punkt 11. 4: Smoltificering – prægning og udvandring til Limfjorden.

DFU **formoder** at nogle af dambrugsørrederne har overlevet det første år i Karup Å, hvor fiskenes udvandringstrang naturligt er blevet udviklet. DFU mener, at ørredens smoltificering skulle være styret af en øget fødemængde i Limfjorden, hvilket kræver at ørrederne har telepatiske evner, men oplysningen fra DFU åbenbarede en hidtil ukendt katalysator til igangsættelse af den lange række af forskelligartede fysiske og hormonale ændringer, som endelig udvikler fiskens saltvandtolerance. De udsatte ørred i Karup Å har haft alle betingelser for en at modtage / registrere en perfekt prægning på Karup Å , idet smoltificeringen er sket i selve åen . Jævnfør [Punkt 4 . 2](#) .

Hvilke undersøgelser dokumenterer DFU` s påstand om, at kun få havørred " sandsynligvis efterkommere af dambrugsørred " er vendt tilbage til Karup Å? Hvis der kun har været tale om få havørred, og fortrinsvis af samme køn, som er kommet tilbage, så har man da været mere end heldige med at kunne opfange tilstrækkeligt med moderfisk til opdræt i det sene efterår 1984.

Punkt 11. 5: Intet spor af udsatte dambrugsfisk i den oprindelige lokale ørredstamme.

DFU påbegynder nogle undersøgelser i 1992 i Karup Å og konstaterer, at der stort set ingen spor er af de udsatte dambrugsørred blandt havørrederne i Karup Å. DFU skylder at forklare, hvordan Karup Å efter mange års udsætning af flere millioner dambrugsørred i åen, ikke kan registrere nogen påvirkning på den oprindelige ørredstamme, når tilsvarende udsætninger af dambrugsørred i Skjern Å har forårsaget den totale forvirring i den populationsgenetiske arvemasse.

Hvordan kan DFU` s biologer konkludere at flere millioner dambrugsørred ikke har genetisk påvirket den "oprindelige " ørredbestand, når én strejfende saltvandsudsat ørred, kan bringe biologerne i en chokagtig tilstand, så de totalt mister evnen til logisk tænkning?

DFU påstår, at **foreløbige** analyseresultater af skælprøver fra gamle Karup ørred viser, at de **ligner** den nuværende bestand meget, og DFU **mener**, at det er **det endegyldige bevis på**, at den nuværende ørredstamme i Karup Å er den oprindelige, trods alle forureningsmæssige fortrædeligheder og udsætning af 2 millioner "skvattede" dambrugsørred ".

Hvordan kan DFU`s forskere proklamere **det endegyldige bevis** på, at bestanden er oprindelig, når det baseres på enkelte **foreløbige** resultater og det kun **ligner meget**?

Hvis DFU`s påstande skal stå til troende, må det forudsætte redelige, troværdige og veldokumenterede undersøgelser. Betingelser som IØ gentagne gange har efterlyst fra DFU.

DNA test er tolkning af nogle streger på et stykke papir, hvor der netop er tale om tolkning eller misfortolkning, om man vil. Fordi det **ligner meget**, behøver det ikke at være den endelige sandhed. At forske er at søge den endelige sandhed, uden at diskvalificere andre undersøgelser!

SAMMENFATTENDE KONKLUSION

Punkt 1. DFU`s manglende omhu overfor Fiskeridirektoratets krav om skærpet økonomisk agtpågivenhed og en særdeles kritisabel økonomisk styring af fiskeplejemidlerne er den direkte årsag til DFU`s indgreb, og ændring af udsætningsstrategien bl.a. for Isefjorden.

Punkt 2. DFU søgte at dække over den sene erkendelse af de økonomiske problemer ved at påstå, at saltvandsudsatte ørred strejfer og invaderer tilfældige vandløb. Udokumenterede påstande som ville være undgået, hvis DFU havde accepteret værdien og tilstedeværelsen af rapporterne vedr. statens mærkningsforsøg af saltvandsudsatte ørred. Frygter man strejfnings er den eneste og billigste metode til at forhindre en "naturlig" genetisk opblanding at sterilisere fiskene.

Punkt 3. DFU`s biologer ville ikke lytte til fornuft, men tvang i 2001 IØ til uforsvarlige mundingsudsætninger af 58.450 smolt – for ca. 190.000,- kr. i tre vandfattige vandløb. Det uforsvarlige kan aflæses af udsætningerne i de efterfølgende år, hvor DFU reducerede udsætningerne i de tre vandløb til 19.000 smolt i år 2002 og 15.000 smolt år 2003. De mange smolt som blev udsat i 2001 har det rekreative fiskeri ikke haft megen glæde af, de er formentlig døde af den voldsomme behandling de fik ved den såkaldte mundingsudsætning. Til gengæld fik biologerne sat en effektiv stopper for havørredernes utilsigtede strejfnings, så dermed var den angivelige hensigt nået.

Punkt 4. DFU ønsker at præge fisken på det vandløb, hvor den er mundingsudsat. Da DFU forlanger at fisken skal være fuldt smoltificeret ved udsætningen betyder det, at perioden for de fysiske og hormonale ændringer i ørreden foregår i selve dambruget. Fisken præges på det samme dambrugsvand, som den er klækket og opvokset i, og ikke på det vandløb hvor den bliver udsat.

DFU har på intet tidspunkt kunnet dokumentere en effektiv prægning ved mundingsudsætning.

Punkt 5. DFU stiller krav om fuld smoltifikation når fisken skal udsættes. Men biologerne oplyser intet om, at blankheden hos ørredsmolt ikke er en pålidelig indikator for fiskens evne til at klare udvandringen til saltvand. Indenfor kan et døgn biologerne, i selve dambruget, meget let kontrollere, hvor langt udviklingen i saltvandtolerancen er hos ørrederne. Biologerne undlader imidlertid denne kontrol, hvorfor smolten, når blankheden begynder at indfinde sig medio marts måned, omgående mundingsudsættes og tvinges af pladsmæssige årsager direkte ud i det salte vand, hvor temperaturen meget vel kan være under 5 grader C, hvilket kan være en dødelig temperatur for ørred. Et faktum, som biologerne tilsyneladende har overset.

Punkt 6. DFU forsøgte at løse sine økonomiske problemer ved at nedsætte størrelseskravet til smolten. Dette til trods for, at biologerne er vidende om, at mindre smolt har en forringet overlevelsessevne, og biologerne erkender åbenlyst, at der netop er en sammenhæng mellem smoltens størrelse og evnen til at overleve og klare sig efter udsætningen. DFU vælger kvantitet frem for kvalitet.

Biologerne er tilsyneladende klar over, at de mangler basal viden om smoltens overlevelse.

Derfor har DFU afsat 2 mill. kr. til at undersøge smoltens adfærd og dødelighed efter udsætningen.

Ville det mon være for meget forlangt, at DFU havde udført en sådan undersøgelse **før** man skred til at dekretere udsætning af for små fisk – en faktor, der i samspil med de nedlagte kystudsætninger og for tidlige mundingsudsætninger uden tvivl er medvirkende til det stærkt forringede kystfiskeri efter havørred på Sjælland.

Punkt 7. DFU mente tilsyneladende, at selv om størrelseskravet blev nedsat og der kunne opnås discountpriser på smolten i fremtiden, så var det bedst at foregribe begivenhederne og dekretere en 50 procent nedskæring af fiskeplejemidlerne til mundingsudsætninger. Voldsomme protester fra de sjællandske lystfiskere, der følte sig groft forfordelt, ændrede måske lidt på DFU's nedskæringspolitik, men det er stadigvæk kun udsætningerne der skal nedskæres, mens mængden af biologer hos DFU er uforandret, skønt der er ca. ti gange flere ansat, end der var for 20-30 år siden.

Punkt 8. DFU har intentioner om at forbedre udsætningsmaterialet, men det forudsætter, at biologernes forskning helt anderledes målrettes og tilrettelægges uden skelen til udenlandske tidsskrifter og nordatlantiske laksestammer. Der skal være overensstemmelse mellem teori og praksis og resultatet skal sammenlignes med de mange rapporter som findes vedr. statens mærkningsforsøg med saltvandsudsatte ørred. Mange af DFU's udokumenterede påstande kunne være undgået, hvis biologerne havde erkendt betydningen og tilstedeværelsen af disse rapporter. DFU's biologer ønsker at lægge et højt forskningsmæssigt kvalitetsniveau, uden at ane hvad kvalitet forudsætter og kræver af faglig viden og forskningsmæssig respekt.

Kvalitet kræver en klar definition og en detaljeret beskrivelse af den "perfekte" ørred, men det kræver også en beskrivelse af kvalitetssikring, kvalitetsstyring og kvalitetskontrol.

Punkt 9. DFU forsøgte at bagatellisere betydningen af geddebestandene i Lammefjordskanalerne.

Enkelte biologer gik endda så vidt, at de direkte fremsatte usandheder for at forsvare kanalerne som udsætningssted for smolt . Da det nærmede sig magtmisbrug fra biologernes side, sagde IØ stop.

Når biologerne ville misbruge 58.000 kr. af fiskeplejemidlerne ved at udsætte 21.000 smolt som foder til de mange gedder , så var IØ's tærskel for anstændighed overskredet .

Når biologerne ikke har afsløret nogen viden om smoltens adfærd og dødelighed efter en "normal" mundingsudsætning, hvordan skulle de så være vidende om fiskenes adfærd og dødelighed ved udsætning i Lammefjordskanalerne. Det eneste biologerne er vidende om med nogenlunde sikkerhed er, at op til 85 procent af den nedvandrende smolt vil blive ædt af gedderne.

Punkt 10. DFU fornægter tilsyneladende det historiske forløb vedrørende de mange forskellige slags forureninger som gang på gang har ramt de danske vandløb. Det kan ikke passe, at biologerne er uvidende om, at millioner af ørred i tidens løb er udvekslet mellem forskellige vandsystemer. DFU's biologer bærer titel af forskere. En titel, der bedømt efter forløbet af denne sag, formentlig refererer til en lønklasse og ikke til et vigtigt arbejdsområde.

Det, der i første omgang var en kritisabel økonomisk styring af fiskeplejemidlerne, udviklede sig efterfølgende til en biologisk fadæse, hvor DFU's biologer / forskere ikke kunne dokumentere eller sandsynliggøre rigtigheden af påstandene. I virkeligheden var der intet i DFU's "forskning", der retfærdiggjorde en ændring af udsætningsstrategien for Isefjordens vedkommende. Det var rene panik / hovsa-løsninger, hvor det mere og mere kom til at minde om "Kejserens nye klæder".

Punkt 11. DFU har tilsyneladende haft behov for at sandsynliggøre rigtigheden af de populationsgenetiske teorier og dernæst at belyse i hvor høj grad udsætningen af dambrugsfisk havde påvirket vandløbets oprindelige havørredstamme genetisk.

DFU valgte Karup Å som et modelsystem, hvor en drastisk nedgang i havørredfiskeriet kunne forklares ved ødelagte gydepladser i selve hovedløbet og afspærringer ved dambrug umuliggjorde opgang til tilløbenes gydepladser, og garnfiskeriet i Skive Fjord gjorde det også af med mange havørred på gydevandring. Nedgangen i havørredfiskeriet sluttede omkring 1985. På den tid var der pligtudsat mindst 1,5 millioner ørred af mere eller mindre ubestemmelig herkomst og 125.000 ørred fra Haarkjær dambrug. Selv med disse meget store udsætninger var det ikke muligt at oprettholde et rimeligt havørredfiskeri. Mangel på anvendelige gydepladser kan ikke være den endelige sandhed, der må også være tale om gentagne forureninger. Forureninger der ikke alene slog de udsatte dambrugsørred ihjel, men også tog livet af de naturligt producerede ørred fra den oprindelige havørredstamme. Anderledes kan det ikke være.

I 1984 begynder den lokale forening at opfange moderfisk fra Karup Å til lokalt opdræt og efterfølgende udsætning af dette afkom af en "såkaldt lokal havørredstamme". Men hvordan dokumenterer DFU, at disse moderfisk ikke er genetisk påvirket af flere millioner udsatte dambrugsørred. DFU konstaterer i 1992 at der stort set ingen spor er af de udsatte dambrugsørred i havørrederne i Karup Å. Trods mangel på gydepladser og udsætning af ca. 2 millioner skvattede dambrugsørred, er der ikke sket genetisk påvirkning i den oprindelige havørredbestand. Hvordan kan så én enkelt strejfende saltvandsudsat ørred få DFU's fiskeribiologer til totalt at miste den sunde fornuft og dømmekraft?

DFU's biologer proklamerer som den skinbarlige sandhed, **at have det endegyldige bevis på**, at den nuværende havørredstamme i Karup Å er den oprindelige. Det er en konstateret kendsgerning, som biologerne **mener** at kunne dokumentere med ord som: **Foreløbige analyseresultater og ligner den nuværende bestand meget**. DNA test er tolkning af nogle streger på et stykke papir, hvor der netop er tale om tolkning eller misfortolkning, om så skal være. Fordi det **ligner meget**, behøver det nødvendigvis ikke at være den endelige sandhed. Det er DFU's dilemma.

At forske bør være at søge den endelige sandhed, uden at diskvalificere andre undersøgelser.

REFERENCELISTE

- Danmarks Natur 1899 red. Jul. Schjøtt.
art." Ferskvandenes udnyttelse " ved Arthur Feddersen.

- Ferskvandsfiskeribladet nummer 9 – 1967. Ole Christensen
Resultaterne af udsætningsforsøg med ørreder.

- Danmarks Fiskeri- & Havundersøgelser 7. januar 1967. Knud Larsen / Ole Christensen.
Foreløbig rapport om resultatet af udsætningsforsøg med ørred i kystfarvandene 1958 / 1962.
Rapport vedrørende resultatet af udsætningsforsøg med ørred i kystfarvandene 1958 / 1962,

- Danmarks Fiskeri - & Havundersøgelser 1968 / 1969 Ole Christensen.
Rentabiliteten ved udsætning af 1års og 2års ørredsættefisk i Isefjord i 1960, 1964, 1965 og 1966.

- Danmarks Fiskeri- & Havundersøgelser. Skrift Nr. 31 1970 Knud Larsen. Hvor fanges de
bornholmske havørred.

- Danmarks Fiskeri - & Havundersøgelser 10. april 1984. Ole Christensen. Journ. 1984 nr. 23 08
o6 o1 o2. Genfangster fra udsætningsforsøg i Isefjord 1983.

- Danmarks Fiskeri- & Havundersøgelser. 1984 Ole Christensen Udsætningsplan for vandløb til
Isefjord.

- Danmarks Fiskeri - & Havundersøgelser 27. august 1990. Ole Christensen. J. nr. 151 – 184 Data
vedrørende udsætningsforsøg i Isefjorden.

- Fiskeriministeriet den 10. september 1990
Referat af møde i § 12 udvalget.

- Danmarks Fiskeri- & Havundersøgelser 1991 Ole Christensen. Udsætningsplan for vandløb til
Isefjord.

- Danmarks Fiskeri- & Havundersøgelser 5. februar 1991, Ole Christensen. Ørredudsætningerne
og de eventuelle følger for den øvrige fiskefauna.

- Institut for Ferskvandsfiskeri & Fiskepleje 1993/1994 Gorm Rasmussen. Fiskepleje i fjord – og kystområder.

- Institut for Ferskvandsfiskeri & Fiskepleje 1994. Peter Geertz-Hansen, Stig Pedersen. Årsberetning: Ørredudsætningernes indflydelse på det øvrige marine miljø.

- DFU Rapport nr. 13 – 96 Heine Glusing / Gorm Rasmussen. Mærkningsforsøg med ørred og regnbueørred i Århus bugt og Isefjord.

- DFU Rapport nr. 28 – 96 Michael M. Hansen. Grundlaget for fiskeudsætninger i Danmark

- LIMNO CONSULT I/S 28. december 1996 Peter W. Henriksen. Isefjordens havørredbestand.

- Roskilde Amt 30. januar 1997: Jørn V. Rasmussen, Chr. Dieperink , Eva Meyer Faglig vurdering af Isefjordens havørredbestand.

- Danmarks Sportsfiskerforbud. 1999
Referat af fiskeplejeseminar 30. oktober 1999 i Vejle

- Danmarks Sportsfiskerforbund. 2000 Chr. Nielsen, Kim Aarestrup, Steffen Madsen
Miljø & Vandpleje - M V 26. Tema smolt. Udsætning af havørredsmolt.

- Danmarks Sportsfiskerforbund 2001 Mic. M. Hansen, Ejnar Eg Nielsen, Finn Sivebæk
Miljø & vandpleje - M V 27 Tema: Moderne vandplejearbejde

- Holbæk Turistforening 1996 Rune Hylby, Finn Bjerregaard.
Fiskeri og fiskevand på Holbækegnen . Temahæfte nr. 1.

- Ferskvandsfiskeribladet: 2001 Chr. Dieperink , Brian Bak , DFU
Smoltenes adfærd og overlevelse . Smoltudtrækket fra Skjern Å.

- Vestsjællands Amt, Natur & Miljø.den 12. september 2001
Anmeldelse om akut forurening af Audebokanalen den 1. august 2001.

- Vestsjællands Amt, Natur & Miljø den 13. februar 2003 Eilif Byrnak Fiskeundersøgelser i
Lammefjordskanalerne Rapport 1998 og 2002.

- Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri 1997 (Gorm Rasmussen?)
Fiskeplejen i Danmark. Økonomi og saltvandsudsætninger af ørreder.

- Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
Referat fra mødet i § 7 udvalget den 15. maj 2002.

- Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri september 2002 J. nr. 1999- 2520 – 37 LEJ.
Referat af møde i arbejdsgruppen vedr. ferskvand den 3. september 2002 i Silkeborg.

Institut for Ferskvandsfiskeri & Fiskepleje § 7 udvalgets møde den 15. maj 2002
Michael M. Hansens indlæg: Baggrund for genetiske anbefalinger vedr. ørredudsætninger.

- Danmarks Fiskeriundersøgelser. Brev af 21. dec. 2000. J. nr. 1998 – E 2640 –0003 /3 . Brev 459.
Foreløbig meddelelse om udsætning af ørred og laks i 2001.

- Danmarks Fiskeriundersøgelser: Handlingsplaner for Fiskeplejen: Sammenlignende indtægter
mellem år 2000 og 2001.
Handlingsplan Bilag 12 2001 – 2002 – 2003 .
Handlingsplan Bilag 11 2002 – 2003 – 2004 revideret udgave .